

Het geluid werd al sterker — de slapende kaffer werd er van wakker en wreef zich verbaasd de oogen.

Maar Eliëzer sprong op, want hij zag thans een zwart monster windsnel naderen in vuur en rook, en de oogen van het monster fonkelden als van een reusachtig roofdier.

Eliëzer was niet bang, doch bij deze verschijning rezen hem de haren van schrik omhoog, en hij wierp zich plat op den buik achter een doornstruik, rillend bij de gedachte, dat het vreeselijk monster hem zou verslinden met zijn breeden muil.

Doch de Matabele bleef staan, en toen het monster een schel gefluit liet hooren, riep hij: „Kom maar, Eliëzer; het is het groote beest van den witmensch ¹⁾, dat daar voorbij holt — hebt gij zijn geschreeuw niet gehoord?”

Eliëzer kroop nu van achter den doornstruik weg, want het zwarte monster verdween even snel als het gekomen was, en het schel gefluit was verstomd.

„Waarom schreeuwt dat leelijke ding zoo?” vroegde Eliezer langzaam bekoment van de schrik.

„Wel, het groote beest krijgt dikwijls slaag van den witmensch, en dan schreeuwt het luid van woede,” antwoordde de Matabele.

Met diep ontzag staarde Eliezer tot zijn reisgezel op, die zooveel wist, en hij vroegde vol belangstelling: „Hebt gij dat groote beest wel eens van dichtbij gezien?”

„Ja,” antwoordde de vreemde kaffer niet zonder trots; „ik heb de hand wel eens op zijn buik gelegd”

„Op zijn buik!” riep Eliezer met verbazing; „hoe durft ge 't wagen!”

Liever had de Zoeloe zijn harden kop gestoken in den opengesperden muil van een grimmigen leeuw dan de hand te leggen op den buik van dat razende monster.

„Waar komt het van daan?” vroegde hij, nadat beide Kaffers waren neergehurkt bij het flikkerende vuur.

De vreemde Kaffer trok de schouders op.

„Het komt ergens van daan,” zeide hij langzaam, „doch niemand weet van waar. Zelfs de witmensch weet het niet.”

Van het monster was nu geen spoor meer te ontdekken. Zelfs het gedreun was verdwenen, en Eliëzer haalde ruim adem.

---

¹⁾ Blanke.

„t Was goed, dat gij bij mij waart,” zeide hij vriendelijk tot den reismakker; „hier hebt ge een stuk tabak!”

De vreemde Kaffer nam het stuk tabak gretig aan, en knauwde het tusschen zijn witte tanden, die als elpenbeen blonken bij het schijnsel van het vuur.

„t Is een afschuwelijk beest,” zeide Eliëzer, wiens gedachten al maar over dat woeste monster gingen.

„Het eet vuur!” mompelde de vreemde Kaffer, zelf hilverend.

„Vuur!” herhaalde Eliëzer vol ontzetting.

„Soms heeft het groote beest de koorts,” zeide de vreemde Kaffer.

Dat doet me plezier,” meende Eliëzer in blanke oprechtheid.

„Weet je, wat de witmensch dan doet?” vroegde de Matabele.

„Hij zal het beest achterlaten,” zeide Eliëzer aarzelend.

„Mis,” antwoordde de vreemde Kaffer; „dan begiet hij de ingewanden van het groote beest met vet en traan.”

„t Is een goed middel,” liet de vreemde Kaffer er op volgen; „wij Matabelen doen het ook.”

De beide Kaffers strekten zich nu uit bij het krimpemde vuur, om te slapen, doch wijd uit de verte kwam opnieuw een plotseling, schel gefluit.

„Hij schreeuwt weer!” riep Eliëzer verschrikt.

„Natuurlijk,” zeide de vreemde Kaffer, „hij krijgt weer slaag!”

„Kunnen we hier geen kwaad?” vroegde Eliëzer vol bezorgdheid.

„Neen,” antwoordde zijn reisgezel, hij gaat altijd recht vooruit.”

„Maar kan hij nooit een hoek omslaan?”

„Neen nooit,” zeide de vreemde Kaffer, geruststellend, „evenmin als een dol geworden os,” en hij wierp zich slaapdrongen op de andere zijde.

Maar Eliëzer kon niet slapen.

Hij zag nog altijd dien vreeselijken, vurigen salamander met dat lange, veelledige lichaam, en toen hij eindelijk in slaap viel, vervolgde hem het monster met zijn rossig fonkelende oogen tot in zijn droomen.

Eliëzer was niet zoo voorspoedig in het vinden van zijn jongen baas als het meesterke.

Het had hem heel wat moeite gekost om de garnizoensplaats van Rhodes' ruitery te ontdekken, en toen hij aan de kazerne navraag deed naar Frits Jansen, staarde men den Kaffer aan met verwonderde oogen, want de ruiters waren uitgetrokken, en niemand der achtergeblevenen kon bescheid geven.

Doch Eliëzer was niet voor één gat te vangen, en daar hij het adres wist van den Boer, bij wien het meesterke huisonderwijzer was, lag het voor de hand, dat zijn eerste werk zou zijn, dien Boer op te zoeken.

Maar in de eenzame vlakten van Rhodesia verdoolde Eliëzer, en na een lange zwerftocht keerde de Zoeloe kaffer bedroefd en terneergebogen naar de garnizoensplaats terug. Doch te grooter was zijn blijde verrassing, toen hij, bij het vallen van den avond, in den boomgaard van een boerenwoning, waar hij nachtkwartier wilde vragen, den hem welbekenden grauwen poney zag grazen.

Hij trad de woning binnen, en de eerste dien hij zag, was het meesterke, die met groote vreugde den trouwen knecht van Oom Reinard begroette.

„En hoe maakt het mijn jongen baas?” vroegde Eliëzer aarzelend, waarop het meesterke antwoordde: „Ik heb hem verleden week nog gesproken, en morgen is hij waarschijnlijk van zijn militairen tocht terug. Ik ben van plan, om hem morgen te gaan opzoeken — 't is hier dicht in de buurt — en gij kunt mede gaan.”

Eliëzer was met dit voorstel natuurlijk zeer ingenomen, doch toen het meesterke verklaarde: „Frits is onschuldig aan den brand,” toen werd de Zoeloe zeer bedroefd, want hij wist zeker, dat zijn jonge meester de brandstichter was. En een vreeselijke beklemming greep hem aan bij de gedachte, dat hij, een verachte kafferknecht, den zoon van zijn ouden baas tot schuld bekentenis zou moeten brengen.

Op verzoek van het meesterke vond de Zoeloe een onderdak in de schuur, en den volgenden dag ging men bij het kriecken van den dag op reis. Het meesterke bereed zijn poney, en de kaffer liep er naast.

Het was voormiddag, toen men het doel van de reis had bereikt, en terwijl, de Kaffer zich had neergevleid in de schaduw van een forschen eikenboom, ging het meesterke naar de kazerne, om den jongen Jansen op te zoeken.

Frits was reeds eergisteravond teruggekeerd, en hij was recht in zijn schik, dat hij in dit vreemde land weer een bekend gelaat voor zich had. Doch toen het meesterke mededeelde, dat Eliëzer was gekomen, betrok zijn gelaat evenals het blauwe gewelf, als er een zware donderwolk over heen gaat.

„Ik kan hem niet zien!” barstte hij los.

„Hij is trouw en eerlijk,” zeide het meesterke met zachte stem.

„Hij is een leugenaar en lasteraar!” riep Frits vol bitterheid.

„Spreek eens met hem,” waagde het meesterke te zeggen.

„'t Is niet noodig!” zeide Frits uit de hoogte.

„Wilt ge u dan niet verzoenen met uw ouders?” vroegde het meesterke.

„Ja,” antwoordde de jonge Boer hartstochtelijk, „dat weet ge ook wel!”

„Wel nu,” meende het meesterke, „Eliëzer komt niet uit eigen beweging —”

„Dat is glad genoeg,” zeide Frits Jansen koeltjes.

„Hij komt als bode van uw moeder,” vulde het meesterke aan.

„Ook van Vader?” vroegde de jonge Boer, den spreker scherp aanziende.

Het meesterke sloeg de oogen neer.

„Ik weet het niet,” zeide hij langzaam, „maar uw vader heeft het toch in elk geval goedgekeurd; anders was Eliëzer niet gekomen.”

Frits Jansen keek het meesterke even aan. Hij had toch niet vermoed, dat het meesterke in die zaken nog zooveel gezond verstand bezat.

„Ik begin al verstandig te redeneeren — vindt ge niet?” vroegde het meesterke met een glimlach.

Frits moest er toch zelf om lachen.

„Gij zijt een aardig meesterke,” zeide hij vriendelijk, hem op de smalle schouders kloppend.

Doch zijn gelaat hernam eensklaps weer zijn ernstige plooi, toen hij vroegde: „Blijft de Kaffer bij zijn beweren?”

„Ja,” zeide het meesterke vol vreeze.

Er volgde een lange en ernstige pauze.

„Ga mee,” smeekte het meesterke, en hij hief zijn zachte, weemoedige oogen op tot den jongen Boer. „Ik weet, dat

de oude Dirk Kloppers uw ouders op de gedachte heeft gebracht, om Eliëzer hier heen te zenden."

"Is oom Dirk op Waterfontein geweest?" vraagde Frits vol spanning.

Het meesterke knikte bevestigend.

"En gelooft hij aan mijn schuld?" vraagde hij bijna fluis-terend.

Het meesterke had reeds zooveel van Eliëzer gehoord, dat hij gerust neen durfde antwoorden.

"Maar waarom moet ik dat verachtelijk schepsel toch spreken?" vraagde Frits; „voelt ge dan niet, dat het voor mij een pijniging is?"

"Het is de eenige manier, om het vreeselijk misverstand uit den weg te ruimen," zeide het meesterke.

Er was niets aan te doen; het zwakke meesterke won het dezen keer van den krachtigen Boer, en al was het met lood in de schoenen, Frits Jansen ging toch mee. Doch toen hij den eikenboom naderde en Eliëzer zag, bleef hij staan.

"Ik kan niet," zeide hij, „ik kan niet," en hij wilde terugkeeren.

Doch Eliëzer had eveneens zijn jongen meester herkend en snelde naar hem toe.

Hij naderde Frits Jansen tot op vijf passen; toen knielde hij neer, en hief de zwarte armen smeekend omhoog.

De jonge Boer echter keerde het gelaat af en staarde naar den anderen kant, van waar een ossenwagen hotsend naderde.

"Baas," smeekte de Zoeloe, „Baassie!"

"Zie hem aan!" smeekte het meesterke.

"Waarom?" vraagde Frits op ruwen toon.

"Omdat er in het allervolmaakste gebed staat: „Vergeef ons onze schulden, gelijk ook wij vergeven onze schuldenaren!" "

"Ook leugenachtige Kaffers, die ons ongelukkig hebben gemaakt?" vraagde Frits.

"Ja, ook die Kaffers," zeide het meesterke, en hij keek den jongen Boer aan met zijn vriendelijke, weemoedige oogen.

Langzaam, maar met innerlijken afkeer wendde Frits het gelaat naar den Kaffer. Toen hij echter het breede, diepe lidteeken zag, dat over den geheelen linkerarm van den Zoeloe liep, begon de strakke, strenge plooi in zijn gelaat allengs te ontspannen.

Want dat lidteeken sprak in zijn stomme taal een roerende geschiedenis, en Frits Jansen kende die geschiedenis.

Op nieuw keek hij den Kaffer aan, doch Eliëzer greep de handen van zijn meester en kuste ze.

„Om dat lidteeken,” zeide Frits Jansen langzaam, op zijn linkerarm wijzend, „om dat lidteeken wil ik luisteren naar hetgeen je te zeggen hebt.”

„Hoe lang is het geleden?” liet hij er op volgen.

Hij bedoelde den tijd, van wanneer dat lidteeken dagteekende.

„Het was om dezen tijd van het jaar, Baas, even voor nieuwjaar, nu dertien jaar geleden.”

Frits knikte.

Ja, 't zou wel dertien jaar geleden zijn.

Hij, Frits, kon het zich nog zoo levendig voorstellen.

Hij had juist een nieuw, blauw pakje aan, waarop hij niet weinig trotsch was. Hij was Eliëzer nagelopen, die de beesten ging tellen, en plotseling was een hongerige tijger op hem aangevallen. Er was niemand in de nabijheid dan Eliëzer, en Eliëzer was op zijn hulpgeschrei onmiddellijk toegeschoten met een lang mes in de hand, om den tijger te bevechten. Hij, Frits, zag nòg het blinken van het lemmet — den door den scherpen tijgerklauw opengescheurden Kafferarm — en toen dien forschen stoot, waarbij het lange mes tot aan het heft in de borst van den tijger verdween.

Hij, Frits, was toen begonnen te huilen, want het nieuwe, blauwe pakje was leelijk bezoedeld geworden door het bloed, dat uit Eliëzers arm gudste, en Eliëzer was ook bedroefd geworden en had geroepen: „Och, nu is dat mooie pakje van Fritsje heelemaal bedorven!”

Dat was nu al dertien jaar geleden — waar blijft de tijd!

„Gij hebt aan mijn vader verklaard,” zeide Frits, „dat ik Waterfontein heb afgestookt.”

„Ja,” antwoordde de Kaffer, terwijl het hart hem tegen de zwarte ribben sloeg.

„Hoe kondt ge er toe komen, om je jongen baas zoo gruwelijk te belasteren?”

„Ik heb slechts naar mijn overtuiging gesproken,” zeide de Kaffer op zachten toon.

„Dus jij volhardt bij je beweren, dat ik de brandstichter ben?”

De Kaffer legde de handen uitgespeid op zijn bonzend hart.

„Ja Baas,” fluisterde hij.

„Gij hebt mij gezien?”

De Kaffer knikte bevestigend.

„Ik heb een vuurhoutje aangestoken?”

„Ja Baas.”

„Is het niet merkwaardig?” zeide Frits tot het meesterke met nieuw opkomende bitterheid; „ik heb den ganschen dag geen vuurhoutje in mijn zak gehad!”

Doch zijn bitterheid verdween weer, toen hij staarde in het trouw en eerlijk gelaat van den Zoeloe.

„Hoe laat heb ik Waterfontein afgestookt?”

„Om tien uur misschien, Baas.”

„En om *vijf* uur was ik reeds van Williams vertrokken, en om *tien* uur was ik zes en dertig mijlen van Waterfontein verwijderd!”

Uit de breede borst van den Kaffer kwam iets als een dof, smartelijk gekreun — wie kon dit vreeselijk raadsel ontwarren?

„Ik zag uw witte jas, Baas — uw bruinen hoed — zelfs de hanenveer op uw hoed kon ik onderscheiden —”

„*Wat?*” schreeuwde Frits Jansen.

Hij greep den Kaffer bij den schouder en schudde hem in onbeschrijfelijke opwinding: „Wat — wat? Gij hebt mijn witte jas gezien, mijn bruinen hoed, zelfs de hanenveer op mijn hoed?”

„Ja,” bevestigde de Zoeloe met een vaag voorgevoel, dat het raadsel thans op het punt stond, ontward te worden, doch tevens vol angst en vreeze, dat hij een vreeselijken misslag had begaan.

„En als ik je dan vertel, Kaffer, dat ik op dien avond geen witte jas aan had en geen bruinen hoed op had; als ik je dan vertel, dat ik bij de familie Williams op Jack's aanhouden onmiddellijk de Rhodesia-uniform heb aangetrokken, en mijn gewone kleeding bij de familie Williams achterliet, wat zeg je dan?”

Eliëzer was bij deze onthulling zichzelf niet, doch over het bleeke gelaat van het meesterke gleed de weerschijn eener groote vreugde.

„Nu komt alles terecht,” juichte hij, „nu komt alles terecht!”

De Zoeloe echter greep een zwaren stok, omklemde de knieën van zijn jongen meester en riep: „Sla mij, Baas, sla mij dood, maar vergeef het mij!”

Doch Frits Jansen greep den stok en slingerde hem ver weg, en terwijl blijdschap en diepe ontroering zich weerspiegelden op zijn edel gelaat, riep hij: „Zoo waarachtig als ik leef, ik zal u niet slaan, want de rechtvaardige en barmhartige God heeft voor mij dit moeilijk raadsel opgelost! En dat gij misleid zijt geworden, is me thans geen raadsel meer — op die manier zou ik zelf misleid zijn geworden!”

Doch een vreeselijke verdenking vatte post in zijn ziel.

„Als het waar is . . . .” zeide hij tot zich zelve, „als het waar is . . . .”

Peinzend staarde hij naar de verte.

„Weet ge soms, wanneer Jack Williams is vertrokken naar Rhodesia: *voor* of *na* den brand?”

„*Na* den brand,” antwoordde Eliëzer op stelligen toon, „want ik heb hem den volgenden morgen nog gezien.”

De jonge Boer zeide niets, maar hij dacht er over na, dat de brief aan zijn ouders, meegegeven met Jack, zijn bestemming evenmin had bereikt als de brief vah zijn moeder aan hem, en terwijl Jack beweerde, *voor* den brand vertrokken te zijn, had Eliëzer hem *na* den brand nog in de buurt gezien.

„Komt beiden mee,” zeide Frits Jansen kortaf.

Het drietal begaf zich naar de kazerne.

„Frits, houd je kalm!” waarschuwde het meesterke.

„Laat dat maar aan mij over,” zeide Frits bedaard.

Bij de poort der kazerne stonden Jack en eenige andere vrijwilligers zich — kinderachtig genoeg! — onledig te houden met zeepbellen te maken.

„Kijk, hoe Jack's hand begint te beven,” zeide Dick.

„Je vergist je,” zeide Jack, en hield de pijp omhoog.

Inderdaad was zijn hand weer vast.

Ons drietal was nu de groep genaderd, en Frits Jansen zeide, zich tot Jack Williams wendend, op bedaarden, langzamen toon, terwijl een grenzenlooze verachting uit zijn stem en gebaren sprak: „Ik beschuldig je, Jack Williams, dat gij het huis van mijn ouders met moedwil hebt afgestookt, en dat gij, om op mij de verdenking te brengen, mijn kleeren aantrokt, toen gij de afschuwelijke daad volbracht. Ik geef je de getuigenis, Jack Williams, dat gij het satansch sluw hebt overlegd, en ik verklaar je tevens — in het bijzijn van al wie het hooren wil — voor een eerloozen schurk!”

En met deze woorden keerde Frits Jansen zich om, en het drietal verliet het kazerneplein.

Dick echter zeide tot Jack: „Kerel, je ziet er uit, alsof je een beroerte zult krijgen!”

En John riep, aan Jack den rug toekeerend en verachtelijk tegen den grond spuwend: „’t Is ook geen wonder!”

HOOFDSTUK XXVI.

Dien namiddag had Frits Jansen dienst, doch tegen den avond was hij vrij, en keuvelend wandelde hij met zijn vriend, het meesterke, een lang beschaduwde laan op en neder.

Het was wel een eigenaardig gezicht: die krachtige enforsch gebouwde ruiters met dat gebruinde gelaat en dat helder flikkerende oog en naast hem dat teere ventje met die smalle schouders, die zwakke borst, dat bleek gelaat en die zachte, peinzende oogen.

„Hoe hebben die twee elkaar toch gevonden,” dachten de voorbijgangers, wel niet vermoedend, hoe ’n sterke band die twee harten samen bond.

Waarover zij spraken, behoef ik wel niet te zeggen. Het hart van Frits Jansen dacht met afschuw aan Jack Williams, die zoo doortrapt gemeen had gehandeld, doch aan den anderen kant werd zijn ziel door een groote vreugde vervuld, want nu moest zich alles -- alles ten goede wenden!

Zij waren de laan ten einde gewandeld en keerden om, toen Eliëzer met ongewonen spoed kwam aanhollen.

„Wat *die* weer mag hebben!” meende het meesterke, in het opgewonden gelaat van den Zoeloe starend, doch Frits Jansen lachte en zeide: „Wat heb je, Eliëzer? Heb je dat groote beest van den witmensch weer gezien, waarover jij met het meesterke hebt gesproken?”

„Ge bedoelt den vuurwagen,”¹⁾ antwoordde de Zoeloe,

---

¹⁾ Locomotief.

„doch die zal me niet meer verschrikken. Ik heb echter iets anders ontdekt, iets heel gewichtigs.”

Het gelaat van den Kaffer stond, terwijl hij dit zeide, zoo strak en ernstig, dat Frits toch meer aandacht toonde.

„Spreek op dan!”

De Kaffer ging dicht bij zijn jongen meester staan, en zeide, nadat hij een vorschenden blik in het rond had geworpen, bijna fluisterend: „Binnen drie dagen gaat het er op los!”

„Wat gaat er op los? Waar gaat het op los?” vroegde de jonge Boer, niet vermoedend, wat de kleurling met zijn geheimzinnige woorden bedoelde.

„Op de Transvaal gaat het los!” zeide de Zoeloe, doch Frits schudde ongeloovig het hoofd, en het drietal wandelde langzaam door.

„Ik heb die praatjes al meer gehoord,” zeide hij kalm.

„Baas, het is dezen keer meenens,” zeide Eliëzer op dringenden, overtuigenden toon.

„Wat willen ze dan toch in de Transvaal?” vroegde Frits Jansen.

„De Boerenregeering omverwerpen,” zeide de Zoeloe.

Frits Jansen deed onwillekeurig een greep naar het gevest van zijn sabel, maar zeide toen bedaard: „Vertel wat je weet!”

„Het was van middag gloeiend heet,” begon Eliëzer zijn verhaal, „en zooals ik wel meer pleeg te doen, had ik mij neergeveld in de schaduw tusschen een paar struiken, verborgen voor den voorbijganger, die dien weg mocht passeeren. Ik had nog maar kort gelegen tusschen die struiken, en wilde juist opstaan, omdat de muggen mij zoo afschuwelijk beten, toen ik twee witmensen in druk gesprek hoorde voorbij komen.

Ik spitste mijn ooren, Baas, toen ik het woord Transvaal hoorde uitspreken, want men moet op zijn hoede zijn in dit land van bedrog —”

Hij zeide deze laatste woorden met een zeker gewicht, dat een glimlach bracht op het gelaat van Frits Jansen en dezen deed zeggen: „Kaffertje, wie heeft dit land genoemd land van bedrog?”

„Mijn ouwe baas,” antwoordde de Zoeloe.

„Ik dacht het wel, dat in jouw dikken kop dat idee niet was opgekomen, maar ga voort!”

„Ze spraken over Johannesburg,” vertelde de Kaffer, „en over Rhodes.”

„Over Cecil Rhodes?”

„Dat heb ik niet gehoord, Baas.”

„Ze willen naar Johannesburg,” ging de Kaffer voort op gedempten toon; „daar zou dan een opstand moeten uitbarsten. Maar ik begrijp dat niet, Baas!”

„'t Is ook niet noodig,” meende Frits.

„Ze spraken, dat de ruitery van Rhodes binnen drie of vier dagen gereed zou zijn, om over de grenzen te trekken, Johannesburg ter hulp zou komen en Pretoria innemen.”

„Dat zaakje zal hun toch nog niet meevallen,” zeide Frits Jansen met een flikkering van zijn blauwe oogen.

„Maar hoe kondt gij dat alles hooren?” vroegde hij op eenigszins ongeloofigen toon.

„Ik sloop hen na, gedekt achter de struiken, die den weg omzoomen, Baas. Ik kan sluipen als de slangen van Zoeloland.”

Nadenkend staarde de jonge Boer naar den grond.

Als het eens waar was!

Hij moest zekerheid hebben.

„Wacht mij hier,” zeide hij, en hij wandelde naar een bijgebouw der kazerne, waar eenige kanonnen stonden.

„Zoo Tim,” zeide hij tot een militair, die aan 't poetsen was, „nog geen avond?”

„Ik ben zoo klaar,” zeide Tim.

„Ik kom je wat nieuws vertellen,” riep Frits heel gewichtig; „binnen veertien dagen trekken wij over de Transvaalsche grenzen.”

„Je weet er niets van,” zeide Tim, die er zich op beroemde, het belangrijkste nieuws eerder te weten dan een ander, en inderdaad in den regel zeer goed op de hoogte was.

„Ik weet het uit goede bron,” verzekerde Frits.

„Jij hebt geen bronnen, man,” zeide Tim, de schouders minachtend ophalend, „maar ik heb ze.”

„Jij weet er niks van,” zeide Frits tartend.

„Zoo,” antwoordde Tim geprikkeld, „ik verklaar je dan, dat het er binnen drie dagen op los gaat, misschien morgen vroeg al!”

„We zullen zien, wie gelijk heeft,” antwoordde Frits onverschillig, en verliet Tim.

Het meesterke en Eliëzer stonden vol spanning te wachten.

„Hoe is 't?” vroegde het meesterke.

„Ik denk, dat Eliëzer's inlichtingen juist zijn,” zeide Frits.

„En wat wilt ge doen?”

„Hen voor zijn!” zeide Frits op bedachtzamen toon, en zich tot den Zoeloe wendend, ging hij voort: „Ik schrijf direct een brief aan mijn ouders. Gij licht mijn schrijven toe, en maakt hen duidelijk, hoe gruwelijk zij en ik zijn bedrogen geworden, want het staat bij mij vast, dat Jack Williams de brandstichter is. Ik stel je daardoor tegelijk in de gelegenheid om je dwaling weer goed te maken.”

Vol dankbaarheid over de eervolle opdracht boog Eliëzer het hoofd, en fluisterend voegde de jonge Boer er aan toe:

„Heden nacht nog wil ik deserteeren, en aan het Transvaalsche gouvernement de tijding brengen van de beraamde overrompeling.”

„Kan de zaak nog niet een dag uitstel lijden?” vroegde het bezorgde meesterke.

„Nee,” zeide Frits Jansen vriendelijk maar beslist, „nog geen uur!”

HOOFDSTUK XXVII.

De brief was geschreven, en reeds was Eliëzer, de snelvoetige Zoeloe, met den brief op pad.

Het was nu laat in den avond.

De taptoe was al geblazen, en de cavalieristen hadden hun kribben — ijzeren ramen, voorzien van een stroopeluw en een stroozak — opgezocht.

Slechts een enkele drentelde, met de handen in den zak en een pijpstompje in den mond, nog even rond op het kazerneplein, om dan eveneens naar binnen te gaan.

Frits Jansen was een van de laatsten, die zich ter ruste begaf.....

In de stallen verspreidden eenige bliken lantaarnen, aan ijzerdraad, hun sober licht.

Nu en dan hief een paard slaapdrongen den kop omhoog, en rammelde met den ijzeren halster, waarmede het was bevestigd.

Twee militaire wachten bewaakten de stallen, en de torenklok had juist één uur geslagen, toen een kavalierist voorzichtig door de binnendeur, die de kazerne met de stallen verbond, binnentrad.

Hij zocht zijn paard op, den koolzwarten hengst, die, den stap van zijn meester herkenkend, luid begon te hinneken.

Maar de ruiter zeide op gedempten toon: „Cesar, stil,” en toen was het paard weer bedaard.

Een der beide stalwachten begaf zich tot den ruiter.

„Wat beteekent dat, kameraad?” vroegde hij.

„Mijn paard was ziek vandaag,” zeide de ruiter.

Hij sprak hierin inderdaad de waarheid, want het paard was niet goed geweest.

„En ik kom nu eens kijken, hoe hij 't maakt.”

Hij betastte den hengst.

„Ik zal er hem eens uitnemen, wacht.”

„Dat mag niet sergeant,” zeide de stalwacht, die Frits Jansen thans herkende.

„Och kom,” zeide de ruiter onverschillig, „wat geeft het?”

„Het consigne verbiedt het, sergeant!”

„Lariefarie,” lachte Frits, terwijl hij den hengst losmaakte.

„Het dier heeft kou gevat,” verzekerde hij, „ik zal het buiten even afdraven.”

„Buiten afdraven?” riep de tweede stalwacht, die thans met een norsch gezicht naderde, je zult het wel uit je lijf laten!”

„Doe de deur maar open,” zeide Frits tamelijk brutaal.

„Wat ben je toch eigenlijk van plan?” vroegde de eerste stalwacht wantrouwend: „wil je soms deserteeren?”

„Zie ik er uit als een deserteur?” was Jansen's onbevagen wedervraag.

Hij was blootshoofds; slechts gekleed in een boezeroen en een broek.

„Me dunkt trouwens, dat het deserteeren beter over dag gaat dan 's nachts — vind je niet, wacht?”

De stalwacht voelde het gegronde dezer bewering.

„Toch mag het niet, sergeant,” zeide hij op stelligen toon. „Voor mijn part kunt ge 't paard in den stalgang hier wat op en neer laten loopen, doch verder moogt ge niet.”

„Trouwens het dier mankeert niets,” meende de tweede stalwacht, de eigenaar van het norsche gelaat; „'t zijn maar smoetsjes, dat het wat mankeert.”

„Bekijkt het paard dan zelf,” zeide Frits, „ik zal wel bijlichten.”

Hij wendde zich naar de buitendeur, waar een losse lantaarn stond en schoof, terwijl hij de lantaarn nam, de twee grendels ongemerkt weg.

Nu lichtte hij met de lantaarn.

„Kun je nu niet zien, wat het paard mankeert?” vroegde hij met een doodonschuldig gezicht.

De twee stalwachten schudden het hoofd.

„Merk je dan niet, dat het krampen heeft?” riep hij met een minachtende verwondering.

Frits stond bekend voor even knap als een veearts; de beide stalwachten wisten dit ook, en om hun mindere kennis nu niet bloot te geven, vonden zij dan toch ook, dat het dier wat kramperig was.

Frits Jansen tuigde intusschen den hengst met gebit en zadel.

„Wat ben je toch eigenlijk van plan?” vroegde de eerste stalwacht met nieuw opgewekten argwaan.

„Dat wil ik jullie in 't geheim wel zeggen,” antwoordde de jonge Boer op jovialen toon; „ik ben echt van plan, om te deserteeren.”

De stalwachten stonden bij deze vertrouwelijke mededeeling wel een beetje verbluft te kijken, maar ze begrepen dan toch, dat het maar gekheid was, en het norsche gelaat bulderde: „We hebben met je praatjes niets te maken; het zaal er af — en gauw ook!”

Doch Frits Jansen *zat* reeds in het zaal, en hij zeide met een flikkering van zijn blauwe oogen: „Weet je wel, met wien je spreekt?”

„Ik weet het wel,” zeide het norsche gelaat.

„Nu, onthoud het dan!” zeide de sergeant op strengen toon, terwijl hij het „kramperige” paard op en neer liet stappen in den stalgang.

De stalwachten zeiden verder geen woord, en terwijl het norsche gelaat zich naar het midden van den stal begaf, waar een onrustig paard zich wilde losrukken, zette de eerste stalwacht zich neder op een bank, in de nabijheid der buitendeur.

„Hé, Kar,” riep hij plotseling, „heb jij er de grendels afgeschoven?”

„Ik?” riep het norsche gelaat — „ben je nou gek?”

„Dan begrijp ik het niet,” mompelde de eerste stalwacht.

Frits Jansen was juist aan het andere einde van den stal, doch had het tweegesprek vernomen, en hij hoorde eveneens, hoe de grendels weer rammelend op de oude deur werden geschoven.

Hij liet het paard langzaam in de richting der buitendeur stappen.

De eerste stalwacht zat nog altijd op de bank, doch hield de buitendeur goed in de gaten. Hij was nu vast overtuigd, dat Jansen iets bizonders van plan was.

„Jij hebt een lange hand,” zeide hij, en hebt daar straks de grendels van de deur geschoven.”

„En *jij* hebt een lange tong,” antwoordde Frits Jansen bedaard.

„Je zet onmiddelijk het paard aan de ruif, of ik zal je er toe dwingen,” zeide de wacht.

„Jij?” zei de jonge Boer vol minachting, „*jij?*”

Hij had het paard laten wenden, dat nu met de achterpooten vlak tegen de buitendeur stond, en plotseling wild omhoog steigerde.

„Daar heb je 't nu al, ezelskinnebak,” brulde de tweede stalwacht, het norsche gelaat, terwijl hij met zijn kameraad naar de paarden snelde, die door de woeste manieren van Jansen's hengst erg onrustig waren geworden.

Doch Frits Jansen boog zich over den nek van zijn paard en fluisterde hem in het oor: „Cesar, terug!” En nauwelijks had de hengst dit woord gehoord en voelde hij den ruk aan de gebitsstang, of hij drong met onweerstaanbare kracht achteruit, zoodat de oude deur uit haar hengsels vloog.

Met een zware vloek sprong de eerste stalwacht op, en onmiddellijk werd de cavalerie gealarmeerd.

Doch Frits Jansen was de enge stallen uit, en ruim adem halend, gaf hij zijn paard, dwars over de prairie, de richting naar de Transvaalsche grenzen.

HOOFDSTUK XXVIII.

Het was een koude nacht, en een zware mist hing over het veld. Maar Frits Jansen voelde de koude niet,

en de taak, die hij op zich had genomen, joeg het bloed sneller door zijn aderen. De mist werd echter zoo dicht, dat hij op geen vijf pas afstands kon zien, en soms twijfelde hij, of hij wel den rechten koers had ingeslagen. Maar hij reed bedaard door, want groot was de afstand, die hij had af to leggen, en hij wilde de beste krachten van zijn paard sparen voor het laatst.

Soms hield hij den vurigen hengst in, sprong uit het zaal, en legde het oor te luisteren op den grond. Doch geen verdacht geluid werd gehoord, en de wetenschap, dat geen vervolgers in de nabijheid waren, gaf hem een gevoel van veiligheid en onbezorgdheid.

Hij had nu al verscheidene uren gereden, en de morgen daagde. De grijze sluier van den nevel begon dunner te worden, en de schreeuw van een ontwakenden vogel klonk over het veld.

Hij wendde het gelaat om, en over de heuvels brak een straal van goud en purper door den nevel heen. Doch hij zag nog iets anders, namelijk een troep ruiters, die snel van de rechterzijde naderden.

Het was Frits Jansen duidelijk, dat hij door den zwaren mist een geduchten omweg, een halven cirkel had gemaakt, doch deze ontdekking, al was zij niet aangenaam, deed zijn hart niet sneller kloppen, want hij had wel voor heeter vuren gestaan.

Hij wendde den teugel, en had thans de vervolgers achter zich. Bedaard reed hij door in een gewonen draf en de stand der in volle glorie oprijzende Afrikaansche zon wees hem de richting, die hij te nemen had.

Hij was er zeker van, dat de weg, dien hij thans nam midden door het open veld met zijn lang, verschrompeld gras recht op de grenzen aanliep, doch het verwonderde hem wel, dat de ruiters zich als een waaier achter hem uitspreidden.

„Wat willen ze toch?” mompelde hij: „willen ze me werkelijk omsingelen? Cesar, 't is een belediging voor jou!”

Hij klopte den hengst op den blanken hals en lachte. Van schrik of angst was bij den jongen Boer ook nu nog geen sprake, maar hij reed toch een beetje sneller door.

De vervolgers bestonden uit een aantal bereden Kaffers en cavaleristen, welke laatste zich zoo snel in het zaal hadden geworpen, dat hun buksen waren achtergebleven. Slechts de zware revolver stak in den leeren koker van

het zadel. Maar de Kaffers waren gewapend met lange lansen.

De troep werd gekommandeerd door luitenant Harreson, die zijn nieuwkoop bereed, een mooien, bruinen klepper, en wel nieuwsgierig was, of zijn paard het niet zou kunnen winnen van Jansen's hengst. Deze vervolging beschouwde hij dan ook als een soort sport, doch Jack Williams, die naast hem reed, dacht er anders over, en volgde met zijn oogen den vluchteling in een spanning, die onbeschrijfelijk was.

Een kreet van woeste vreugde had hij geslaakt, toen hij, bij het optrekken van den mist op een heuvel gekomen, den deserteur had ontdekt, en *hij* was de man geweest, die aan luitenant Harreson den raad had gegeven, om de ruitery in den vorm van een hoefijzer uit te spreiden.

Frits Jansen had gemeend, dat aan deze manoeuvre een omsingeling ten doel lag, doch Jack Williams wist al te goed, dat de vlugste renner van Rhodesia op dit oogenblik door Jansen werd bereden, en Frits vergiste zich volkomen in zijn veronderstelling.

Neen, de bedoeling der manoeuvre was een geheel andere.

De uiteinden van het hoefijzer bestonden uit de snelste ruiters, die, door een krachtige inspanning, op één hoogte gekomen met den vluchteling, op zijn rechter- en linkerzijde doch op aanmerkelijken afstand, evenwijdig met den deserteur over de vlakke renden.

Frits Jansen's eenige zorg was nu, dat hij in het juiste midden bleef tusschen de twee uiteinden van het hoefijzer, en er was in zijn hart geen zweem van angst of vrees, te meer, daar zijn scherpe blik bij den ganschen troep niet één geweer had ontdekt.

Doch als een bloedhond volgde Jack het spoor van den vluchteling, en beter dan Frits Jansen met het terrein bekend, wist hij, dat het hoefijzer den deserteur onvermijdelijk naar een diepe, gapende rotskloof dreef, die hem òf terug zou doen deinzen en overleveren in de handen zijner vervolgers, òf waagde hij den sprong over den afgrond, zijn dood zou zijn.

Plotseling hield Jack zijn met zweet bedekten klepper in, en een bijna duivelsche vreugde gleed over zijn gezicht.

„Kijk,” riep hij hoonend, „nu begint hij 't in de gaten te krijgen. Hij houdt zijn paard in... hij wendt den teugel... neen man, je kunt er niet door... hij begrijpt het ook... Zou hij den sprong wagen?... Hij durft niet... hij is verloren...”

Frits Jansen had inderdaad, op een verhooging gekomen van het volgende terrein, de vreeselijke kloof ontdekt, die zijn weg versperde, de laatste bloeddrup was uit zijn gezicht geweken, en de sterke Boerenzoon, die nog nooit had gebeeft, beefde thans.

Was het te verwonderen, dat hij, huiverend voor den doodelijken sprong, den teugel wendde? Was hij niet in den bloei van zijn jaren, vol levenskracht, en hing hij niet met elken vezel van zijn bestaan aan het leven?

Met somberen blik nam hij den omtrek op, doch hij begreep, dat het voor hem, den ongewapende, onmogelijk was, door den keten van ruiters heen te komen, die hem al meer naderde.

Hij had het gevoel van een vogel, die door het slagnet is gevangen, en die zich te vergeefs de vleugels zal stuk slaan tegen de wreede, verraderlijke mazen.

Hij kon zich gevangen geven, en hij behoefde voor zijn leven niet bang te zijn, want hij was gedeserteerd in vredestijd, doch hing van den vreeselijken sprong over den afgrond niet misschien het lot van zijn vaderland af? En al zou de poging, om zijn vaderland te redden, mislukken — viel hij dan niet als een ware zoon zijns volks, en verzoende hij niet door zijn dood den vreeselijken misslag van zijn leven, toen hij trouw zwoer aan de vlag van Cecil Rhodes?"

Hij streed een harden, vreeselijken tweestrijd, doch de strijd was kort.

Beter te pletter gevallen met zijn paard op de scherpe klippen van den afgrond in de poging, zijn vaderland te redden, dan lafhartig zich overgegeven aan de vijanden zijns volks!

En de handen vouwend, barstte de noodkreet uit zijn ziel: „God mijner vaders, gedenk mijner naar Uwe groote barmhartigheid . . . .”

Vastberaden wendt Frits Jansen nu den kop van het paard in de richting der kloof, en liefkoozend gaat zijn hand over den koninklijken hals van zijn edel ros.

Hij buigt zich voorover, en fluistert Cesar vleierend in de ooren: „Dezen keer zult ge je koningssprong doen, Cesar! De vijanden loeren op je jongen meester, Cesar, maar gij zult het niet dulden, dat zij hem krijgen, en gij zult hem

over den afgrond dragen als op de vleugelen van den arend!
 We moeten er over, Cesar — we *moeten*, hoor je!”

En al heeft Cesar de woorden niet verstaan, den zoeten.
 vleienden toon heeft hij wél verstaan, en zijn vurig oog
 ziet reeds den afgrond.

Hij spitst de ooren, trappelt ongeduldig en hinnikt luid.

En nu drukt Frits Jansen den hengst de sporen in de
 flanken — het edele ros werpt den prachtige kop omhoog,
 en slaat de slanke pooten uit....

Ja, dat is het paard, waarvan in het boek van Job is
 gezongen!

Zijn hals is bekleed met den donder, en de pracht van
 zijn gesnuif is een verschrikking!

Het graaft in den grond met zijn hoeven, en is vroolijk
 in zijn kracht!

In de verte schittert de speer van een ruiter, doch het
 belacht de vreeze en wordt niet ontsteld!

Met schudding en beroering slokt het de aarde op, en in
 het volle geklank der bazuin zegt het: Heah! en riekt den
 krijg van verre! den donder der vorsten en het gejuich!

Frits Jansen echter richt zich hoog op de stijgbeugels
 — hij heeft de oogen wijd open — hij ziet den dood flik-
 keren op de speerspiets der Kafferruiters — hij ziet den
 dood grijnzen in de diepte van den afgrond — en zijn hart
 staat stil, en zal eerst opnieuw gaan kloppen, als het paard,
 in een majestueuzen, koninklijken sprong over de rotskloof
 henensuizend, de hoeven dreunend laat nedervallen op den
 harden kleigrond aan den reddenden overkant.

Vol verbazing en ingehouden bewondering hebben Rhodes’
 ruiters dien sprong op leven en dood gezien, maar Jack
 Williams brult: „Vooruit! Er over!” waarop luitenant
 Harreson, die niet van zins is, om zijn ruiters voor een
 deserteur den nek te laten breken, droogjes antwoordt: „Doe
 jij ’t hun voor!”

Jack meet met zijn oogen de wijdte der kloof, doch ze is
 hem blijkbaar te groot.

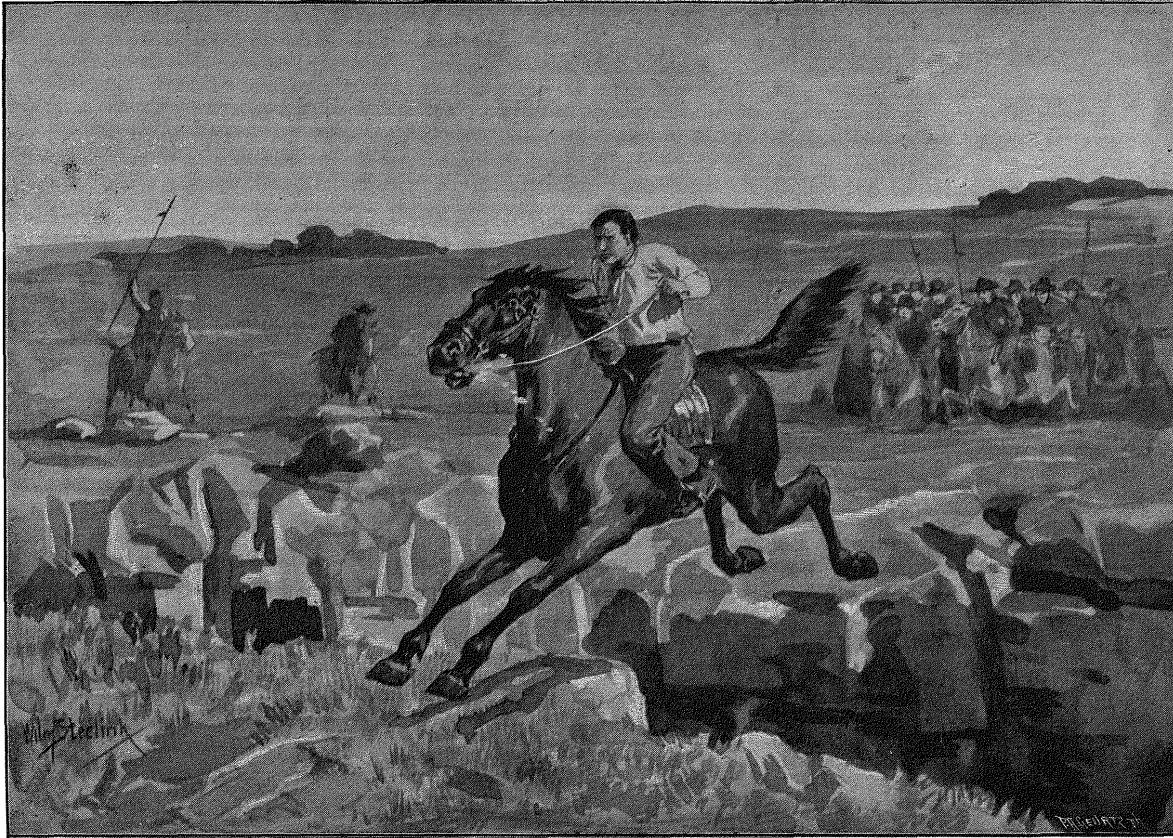
Hij grijpt naar zijn revolver.

„Wat wil je?” vraagt de luitenant.

„Den deserteur neerschieten!”

„Waarom?”

„Hij weet alles luitenant. Die zwarte neger van zijn
 vader heeft hem het geheele plan verteld. Schud nu niet van

De sprong over de rotskloof.

neen, want ik weet het uit de beste bron. Hij rijdt spoor-slags naar de Transvaal, en zal zich haasten, om aan de Boerenregeering het geheim te berichten."

Harreson trekt de schouders op.

"Laat het hem doen," zegt hij luchthartig, wat geeft het? De Boeren kunnen den dans toch niet meer ontspringen. Overigens is die zwarte hengst van Frits Jansen meer waard dan de heele negerij, die Rhodesia heet."

Doch Jack Williams hoort die laatste woorden niet eens.

"Waar een paard over kan, daar kan ook een kogel over," schreeuwt hij, en den zwaren revolver opheffend, jaagt hij den vluchteling zes kogels achterna. Doch de kans om te treffen, is bij dien afstand voor den revolver zeer gering, en onschadelijk snorren de kogels den deserteur voorbij.

Frits Jansen echter keert zich om op zijn paard, heft beide handen juichend omhoog, en roept met luidklinkende stem; "Voor vrijheid en recht — hoera!" en snel zijn ros en ruiter achter de eerste heuvelrij verdwenen.

HOOFDSTUK XXIX.

Midden in den nacht boog een eenzaam ruiter de lange oprijlaan in van eene Transvaalsche boerenhofstede.

Het wakkere paard liet den kop moede hangen, en de ruiter was nauwelijks in staat zich in den zadel te houden. Hij had een vreeselijken rit achter den rug, en slechts zijn ijzeren wil had hem overeind gehouden.

Luide weerklonk het geblaf der waakhonden op het erf, toen de ruiter uit het zaal stapte, en op de ramen kloppend, riep: "Doe open!"

Het duurde eenige oogenblikken, alvorens een welbekende stem van binnen antwoordde: "Wie is daar?"

"Goed volk," zeide de ruiter, — "Frits Jansen!"

"Frits Jansen!" herhaalde de stem van binnen met groote verbazing, "wacht, ik zal je opendoen!"

De ruiter kon nu zien, dat er licht werd aangestoken, en eenige oogenblikken later werd de huisdeur geopend.

„Kom binnen, Neef!” zeide de welbekende stem, „en wees welkom!”

Frits Jansen trad nu binnen.

De oude hangklok stond op half twee.

„Waar kom je van daan, Frits?”

„Van Rhodesia.”

„En waarom niet naar Waterfontein gegaan?”

„Omdat met die reis anderhalve dag meer gemoeid zou zijn, Oom, en de zaak, die mij drijft, is te gewichtig. Het lot der Transvaal hangt misschien van een paar uren af.”

De grijsaard ging vlak voor den ruiter staan, keek hem aan met scherpen blik en zeide: „Ik meende, dat gij een Rhodes-man waart.”

„Geweest,” antwoordde Frits Jansen, die zich letterlijk liet neervallen op een stoel.

„Gij zijt doodmoe,” zeide de grijsaard vriendelijk.

„Ik kan niet meer, Oom,” antwoordde Frits, en de oude Dirk Kloppers haastte zich, om den moeden en hongerigen ruiter te verkwikken met spijs en drank.

„En waar is Tante Anneke? vraagde Frits Jansen thans.

„Zij is overleden,” zeide de grijsaard met een weemoedigen klank in zijn stem.

„Ik heb er niets van gehoord,” hernam de jonge Boer met een smartelijke verrassing.

„Veertien dagen geleden is zij heengegaan naar haar eeuwig huis.”

„t Is voor u een zware slag,” zeide Frits vol deelneming.

„Ik kom het niet te boven,” steunde de oude man.

„Doch wat is uw boodschap?” liet hij er op volgen, toen Frits zijn maaltijd had geëindigd.

De jonge ruiter was wonderlijk opgefrischt, en verhaalde nu de reden, die hem had bewogen, om te deserteeren.

Doch hij was nog niet uitgesproken, toen het sluimerende vuur weer begon te ontbranden, dat God had gelegd in het hart van den grijzen Voortrekker.

Het scheen, alsof de oude man plotseling was geëlectriseerd. Die van smart en rouw gebogen gestalte begon weer te rijzen; in de oude, uitgebluschte oogen schitterde het vuur der vaderlandsliefde, en de stalen veerkracht van weleer blonk van dat verweerd en verrimpeld gelaat.

Onwillekeurig zocht zijn oog het Henri-Martini-geweer,

daar boven de deur, dat in zijn hand zoo'n vreeselijk wapen was geweest, nu vijftien jaar geleden, in de gevechten van Bronkhorstspuit, Langnek en Amajuba.

„Ik heb het altijd wel vermoed,” zeide hij meer tot zichzelf dan tot Frits Jansen, — „altijd! Op een schandelijk verraad moest het ten slotte wel uitdraaien. En Johannesburg, de Mammonsberg, spant samen met de troepen der Chartered Compagnie, die aan den leiband van Cecil Rhodes loopt, om in naam der vrijheid — de staatkundige vrijheid der Boeren te vermoorden!”

„Maar zij hebben ons nog niet,” riep hij dreigend, „neen, waarlijk niet!”

Er volgde een korte pauze.

„Ik moet op staanden voet naar onzen kommandant,” ging hij voort, „en rapport overbrengen.”

„Mag ik mee gaan, Oom?”

„Niets liever — maar zijt ge niet te moe?”

„Neen,” zeide Frits op beslist toon.

De grijsaard ging nu naar buiten, naar de Kafferhutten achter op het erf en wekte een paar Kafferknechten.

„Zadelt mijn schimmel en den bles,” beval hij op dien krachtigen, korten toon, die hem eigen was in groote en beslissende oogenblikken — „snel!”

Nu keerde hij weer naar binnen.

„De kommandant woont in het dorp; binnen een uur kunnen wij er zijn, maar laten wij even bij mijn zoon Jan, die bij een ziek kind zit te waken, de tijding brengen.”

Zoo gingen ze dan te samen het erf over naar de woning van Jan Kloppers. Door een zijraam zag men een licht branden; ook was de huisdeur niet gesloten.

Behoedzaam traden zij binnen, doch Jan Kloppers had hen reeds gehoord. Hij kwam hen tegemoet, en op den vragenden blik van zijn vader zeide hij met een bezorgd gelaat: „De kleine Karel is van nacht niet beter.”

Hij bracht de binnentredenden in de kamer bij het ledikantje.

Geertrui zat er naast met beschreide oogen, en hield de brandende heete handjes van het kleine ventje omklemd.

Het kind had een harde koorts, en onrustig dwaalden die blauwe kijkers rond.

De grijsaard deelde het ernstige bericht mede, dat Frits had gebracht, en zwijgend hoorde Jan het aan.

Hij zuchtte.

Hij dacht aan zijn zwak, ziek kind, en keek den ouden Voortrekker aan.

„Dat beteekent oorlog,” zeide hij.

„Of wij smoren hem in den eersten slag,” antwoordde de wijze grijsaard.

Geertrui stond op, en verkwikte het dorstige kind met een teug water.

En van het ziekbed van haar lieveling vlogen haar gedachten naar het slagveld, en voor haar opgeschrikte verbeelding zag zij haar man bloedend, stervend neergestrekt door het onbarmhartige Engelsche kanon, smachtend naar één teug water. En zij dacht aan Cecil Rhodes, die koning was in het land van bedrog, en haar hart was vol droefheid en bitterheid.

Doch de paarden waren nu voor gebracht, en Dirk Klopers en Frits Jansen zich naar buiten begevend, sprongen in het zaal.

„Waar is mijn paard?” vroegde Frits ongerust.

„Ik heb het goed bezorgd,” zeide de grijsaard, „we zullen het wat rust geven.”

Het was een stille liefelijke zomernacht, en niets werd gehoord dan de snelle hoefslag van de paarden en de slaperige kreet van een opgeschrikten vogel.

„Oom,” zeide Frits, nadat ze zwijgend, ieder in zijn eigen gedachten verdiept, een groot eind hadden afgelegd, „ik dank u wel hartelijk, dat gij voor mij te Waterfontein zoo'n hartig woord hebt gesproken.”

„Ik hield je voor onschuldig aan den brand.”

„En ik was het ook, doch den schijn had ik tegen.”

„Is het raadsel opgelost, Frits? Heeft Jack dien nacht uw pak aangehad?”

Vol verwondering staarde de jonge man in het gelaat van den schranderen grijsaard.

„Hoe komt gij op die gedachten, Oom?”

„Ik kon het mij niet anders verklaren, en ik heb uw moeder bij het afscheid nemen mijn vermoeden medegedeeld.”

Frits Jansen deelde nu de toedracht mede, en de grijsaard luisterde met opmerkzaamheid. Doch toen de jonge Boer aan het einde was van zijn verhaal, fronste de oude Voortrekker even zijn wenkbrauwen en zeide: „Dat is wel een bewijs, dat *gij* onschuldig zijt, doch *geen* bewijs, dat Jack Williams de dader is. Gij gist en vermoedt het, en ik vermoed het ook, doch gissingen en vermoedens zijn geen bewijzen. En

zoo lang de dader niet bekent, of derden geen getuigenis kunnen afleggen, dat *gij* onschuldig zijt, gaat ge voor de wereld, voor de buitenwacht, niet vrijuit."

"Zoo ver heb ik nog niet eens gedacht," zeide Frits, terwijl er een groote teleurstelling lag in zijn stem.

"Toch weet ik een anderen weg," meende de voorzichtige grijsaard.

"Jack Williams zal nooit bekennen, Oom!"

De oude man haalde de schouders op.

"Ge kent hem niet," zeide Frits.

"Ik denk ook niet, dat hij het vrijwillig zal doen," antwoordde de grijsaard.

"En wie kan er hem toe dwingen?" zuchtte Frits met een hart vol vreeze, — „niemand!"

Niemand?" vraagde de grijsaard op een bizonderen toon.

"Neen, niemand, Oom!"

"*God* kan er hem toe dwingen!" zeide de grijsaard vol ernst.

Zij waren nu den driesprong genaderd en sloegen links. Duidelijk was het kerkje te zien met den slanken toren, omringd door de huizen van het dorp.

Zij hadden hard doorgereden, en midden in het dorp hielden de dampende paarden stil voor een stevig steenen gebouw.

Hier woonde de kommandant.

De ruiters sprongen uit het zaal, bonden de paarden vast aan den lindeboom vóór het huis, en de oude Kloppers schelde aan: snel en hard.

Na eenig wachten kwam een Kafferbediende voor.

"Wij moeten onmiddellijk den kommandant spreken," zeide de grijsaard.

"Ge doet me verschrikken; ik dacht dat het dorp in brand stond," antwoordde de Kaffer met een wrevelige uitdrukking in zijn slaperig gezicht.

"Zul je den kommandant onmiddellijk wekken?" riep de Voortrekker.

"Wie ben je?" vraagde het onwillige schepsel.

"De oude baas Kloppers van Vredenoord," zeide de grijsaard met kracht, en als je nu niet *onmiddellijk* den kommandant wekt, dan ligt de zweep voor je klaar."

Dat hielp dan toch. De Kaffer strompelde de gang door, en na een paar minuten verscheen, met de lantaarn in de

hand, een rijzig, zwaargebouwd man van middelbaren leeftijd.

Dirk Kloppers was een zijner bijzondere vrienden, die bij hem in hooge achting stond, en hij haastte zich, om de beide ruiters in de voorkamer te laten.

Hij bood hun stoelen en zette de lantaarn midden op tafel.

„Doe *jij* het woord!” zeide de Voortrekker.

Frits Jansen voldeed aan de opdracht en deed zijn verhaal.

Staande hoorde de kommandant hem aan. Nu en dan streek hij zijn zwarten baard met zijn groote handen, of trommelde met de vingers nadenkend op de tafel.

Doch geen woord ontsnapte zijn lippen — zelfs geen kreet van verbazing.

De jongeling was nu aan het einde van zijn rapport en zweeg.

Luide weerklonk het eerste hanengekraai door den stillen nacht, en zijn zware hand op den schouder van den jongeling leggend, zeide de kommandant: „Hoe heet ge jonge man?”

„Frits Jansen.”

„Een zoon van Reinard Jansen?”

„Ja, kommandant.”

„Ik ken hem; hij is een wakker man, wiens hart warm klopt voor zijn volk. En gij Frits Jansen, hebt den dank verdiend van ons vaderland, en te gelegener tijd hoop ik er mededeeling van te doen aan de Regeering.”

De kommandant zweeg eenige oogenblikken en ging toen voort: „Ik zal onmiddellijk de noodklok laten kleppen, het volk te wapen roepen en een snellen ruiter afzenden naar het naastbijgelegen telegraafkantoor, om den voorgenomen aanslag aan de Regeering te Pretoria mede te deelen. En nu, mijne vrienden, moeten wij scheiden, want er ligt een berg van werk voor mij, en nog van daag rukken wij op naar het oorlogsveld, dat wij waarschijnlijk te zoeken hebben tusschen Johannesburg en de westelijke grenzen.”

De grijsaard en Frits Jansen waren opgestaan, en de kommandant staarden den ouden Voortrekker in de oogen.

„Gaat gij mee?” vroegde hij, „gij zijt boven de jaren —”

„Doch wat vraag ik!” liet hij er onmiddellijk op volgen; „waar het vaderland zijn zonen noodig heeft, daar ontbreken de Kloppers' niet!”

„Neen, waarlijk niet,” zeide de grijsaard met klem; „nòg haalt mijn kogel den roofvogel uit de wolken!”

„Dus wij trekken op onder de oude leuze: Voor vrijheid en recht!” riep de kommandant, terwijl zijn heldenoog vol

welgevallen rustte op den grijsaard en den jongeling daar voor hem.

„Ja, voor vrijheid en recht!” riep Frits Jansen in uitbarstende geestdrift, „voor vrijheid en recht — hoera!”

Met een krachtigen handdruk scheidden de vrienden, en onze twee ruiters hadden nog niet den driesprong bereikt, toen reeds het noodgelui der klok, het volk te wapend roepend, met snelle, driftige slagen weerklonk.

HOOFDSTUK XXX.

»Vooruit!» sprak snoevend d'Engelschman¹⁾
 Tot zijn achthonderd man,
 »En wat zich tegen ons verzet,
 Dat hakken w' in de pan,
 Gij gaaft van moed en dapperheid
 Reeds menig treffend blijk;
 Grijpt nu de Vierkleur van Transvaal
 En trapt ze in het slijk!”

En vroolijk riep de rooverschaar
 der Compagnie: »Vooruit!
 Wij slaan de Boeren uit het land,
 En deelen dan de buit!”
 En dreigend trekt het krijgsvolk op,
 De vuisten aan het zwaard —
 Te wapen, Afrikaansche Boer!
 Het geldt uw huis en haard!

Den 29sten December (1895) Zondagnacht om elf uur ²⁾ trok Jameson, Cecil Rhodes' rechterhand, aan het hoofd eener goed gewapende ruitery uit zijn kamp te Pitsani, en nog dienzelfden nacht trok hij de westelijke grenzen der Transvaal over.

---

¹⁾ Deze twee en de nog volgende verzen kunnen gezongen worden op de wijze van het Transvaalsche volkslied: „Di Vierkleur van ons dierbaar land”.

²⁾ „De Afrikaner-Boer en de Jameson-inval” door N. J. Hofmeijer.

Den volgenden morgen te half zes klopte een zijner ruiters den telegrafist Meiring van Otto's-Hoop uit zijn bed, en vraagde aan Meiring, of hij dezen morgen reeds een telegram uit Pretoria had ontvangen.

Meiring, die de bedoeling der vraag niet begreep, verklaarde zonder erg, dat er uit Pretoria geen telegram was gekomen, hetgeen een groote geruststelling was voor Jameson, die vreesde, dat men in Pretoria reeds lont had geroken.

Meiring volgde den ruiter intusschen naar buiten, en zag tot zijn verbazing op het open veld langs de telegraaflijn gewapende vreemde cavalerie. En terwijl hij waarnam, hoe een cavalerist boven op een telegraafpaal was geklommen, bemerkte hij tevens, dat de telegraafdraad op verscheidene plaatsen ter lengte van tien meter was afgekapt, terwijl de tusschenstukken zorgvuldig waren verwijderd.

Al was Meiring nu ook uit het bed geklopt, hij was toch goed uitgeslapen, en hij haastte zich, om den mijn-commissaris van Otto's-Hoop van den stand der zaken te onderrichten.

Nu was echter de telegraaflijn, die van Otto's-Hoop via Zeerust naar Pretoria liep, door Jameson's troepen tusschen Otto's-Hoop en Zeerust vernield, en een renbode bracht uit Zeerust het volgende telegram aan Meiring (dat uit Pretoria was geseind): „Is er iets waar van troepen op uw grenzen? Hoevelen zijn er, en waar zijn zij?”

Dit telegram was geteekend door Joubert, den kommandant-generaal, die dus reeds verontrustende tijdingen had ontvangen.

Meiring seinde hierop onmiddellijk via Zeerust het volgende terug: „Dringend. Uw telegram per expres van Zeerust ontvangen. Heden morgen half zes omtrent 800 gewapende mannen Chartered Compagnie's troepen met 8 maxims en 3 snelvurende kanonnen hier doorgetrokken voorbij Malmaniesoog, in de richting van Johannesburg. De telegraafdraad tusschen hier, Zeerust en Lichtenburg door hen vernield. Heb onmiddellijk daarvan per expres kennis gezonden naar Lichtenburg alsmede aan kommandant Botha.”

In den voormiddag bereikte dit ernstig telegram den kommandant-generaal, die zich naar de woning van Paul Kruger spoedde.

Hij vond den President in druk gesprek met eenige der invloedrijkste ambtenaren, en er heerschte onder het gezelschap

schap een geest van onrust, want Charles Leonard had in zijn Manifest ¹⁾ tegen 6 Januari een groote volksvergadering in Johannesburg aangekondigd, en de verwachting was gewettigd, dat er dien dag een openbaar oproer in de goudstad zou uitbreken.

Nu waren onder de aanwezigen enkelen van oordeel ²⁾, dat de Regeering tot ernstige hervormingen moest overgaan, want al was de toon, door de leiders, te Johannesburg aangeslagen, hoogst ongepast, er waren, meenden zij, toch ernstige grieven.

Met aandacht luisterde de President naar hunne overwegingen, maar hij wilde zich in de gegeven omstandigheden door muitzieke Uitlanders geen concessies laten afpersen, en hij zette zijn stalen voorhoofd tegen het dreigend oproer.

Midden in het gesprek kwam Piet Joubert met zijn ernstige tijdingen aan, doch de aanwezigen schudden ongelooft het hoofd, totdat een tweede en derde telegram het eerste bevestigde.

Onmiddellijk seinde nu de Transvaalsche Regeering aan den waarnemenden Staatspresident van den Oranje-Vrijstaat om hulp en bijstand, doch deze kwam met de verrassende tijding, dat men zich in Pretoria noodeloos ongerust maakte. Hij had namelijk van betrouwbare zijde het bericht ontvangen, dat de troepen der Chartered Compagnie, in Bechuanaland bijeengebracht, *om een omweg te vermijden*, door het Transvaalsche grondgebied naar Mashonaland trokken.

Deze tijding bracht natuurlijk nieuwe verwarring, die er niet minder op werd, toen het bericht der Oranje-Vrijstaatsche regeering van verschillende zijden bevestiging ontving.

Doch deze opzettelijke, uit den Rhodes-hoek komende en sluw gesponnen misleiding, waarvan zelfs de regeering van den Oranje-Vrijstaat een oogenblik het slachtoffer was geworden, kon niet vol worden gehouden tegen de stellige rapporten, die der Regeering op nieuw werden gebracht, en terwijl de mare van den gewapenden inval zich bliksemsnel door de Transvaal verspreidde, telegrafeerde de Regeering nog dienzelfden dag, Maandag, aan kommandant Cronjé van Potchefstroom en kommandant Malan van Rustenburg, om

¹⁾ Zie bl. 119.

²⁾ „Transvaalsche Herrinneringen” door Dr. E. J. P. Jorissen.
De ruiters van Zuid-Afrika.

onverwijd met geweld de binnenrukkende troepen te keeren.

Intusschen had de kommandant van Zeerust reeds de volgende missive gezonden aan Jameson en zijn hoofd-officieren :

„Vernomen hebbende uit vertrouwbare bronnen, dat gij heden morgen een gewapende macht hebt gevoerd over de grenzen der Zuid-Afrikaansche Republiek binnen dezen staat, zoo is het, dat ik thans op order van den kommandant-generaal der Zuid-Afrikaansche Republiek u mits dezen sommeer, u met uw gewapende macht onmiddelijk te verwijderen en terug te gaan over de grenzen der Zuid-Afrikaansche Republiek, en wil ik u mits dezen waarschuwen, u niet te verzetten tegen deze sommatie, daar dit in strijd zal zijn met de Conventie, de lands- en internationale wetten.”

Hierop werd den kommandant van Zeerust door Jameson's adjudant het volgende antwoord overhandigd :

„Ik (Jameson) heb u mede te deelen, dat ik voornemens ben, mijne oorspronkelijke plannen uit te voeren, die geen vijandelijk doel tegen het volk der Transvaal beoogen. Wij zijn hier in antwoord op eene uitnoodiging van de voornaamste inwoners van den Witwaterrand, om hen te helpen in hun eisch om de gewone rechten van ieder inwoner van een beschaafde staat.”

Nu wisten 't de Boeren.

Paul Kruger had gezegd: „Laat de schildpad maar eerst zijn kop uitsteken; dan zullen wij weten, wat te doen.”

Dat oogenblik was thans gekomen.

HOOFDSTUK XXXI.

Jan Kloppers stond met strakken blik en zwijgend bij zijn kind.

Het kleine Kareltje was er niet beter op geworden. De ademhaling ging snel en gejaagd, en de dokter uit het dorp had heden morgen verklaard, dat hij de typhus had.

De kleine lag daar in zijn bedje, met koortsachtig gloeiende wangen. Het strekte de kleine handen uit naar zijn vader en fluisterde: „Pake, hier blijven!”

Jan Kloppers nam de kleine handen en zuchtte.

De oude Kloppers en Frits Jansen waren reeds eenige uren geleden uitgetrokken met het kommando, doch Jan Kloppers had zich nog niet kunnen losscheuren van zijn kind.

Zijn ziel hing aan dat kind, aan dat lieve, zachte ventje met die eigenaardig tintelende, glanzende oogen, die men zoo dikwijls ontmoet bij kinderen, die als teedere bloemen in hun prille jeugd door den grooten Landman worden overgeplant in de hemelsche gaarde.

Ja, hij is hard, de oorlog, die met ruwe, onbarmhartige hand den zoon losscheurt van het hart der moeder, den man uit de armen zijner vrouw, den vader van de sponde van zijn doodziek kind....

De oorlog kent geen erbarmen. Hij lacht om zuchten en spot met tranen. Hij is de Geweldige, de Verschrikkelijke, de Heraut van den dood, en met ijzeren tred gaat hij over de schreiende menschenharten heen!

Jan Kloppers begreep zijn plicht. Hij wist, dat het Vaderland hem noodig had. Het vraagde zijn arm, zijn kracht, en het geslacht der Kloppersen had nooit geaarzeld, waar de Vierkleur ten strijde riep. Want krachtig en mannelijk klopte het hard der Kloppersen voor hun volk, en door hun aderen bruischte het heldenbloed van den waren, onverbasterden, Afrikaanschen Boer!

Ook *thans* zou Jan Kloppers zijn aard niet verloochenen, maar toch — hij had ook een *vaderhart*, dat met zijn innigste vezelen hing aan zijn kind....

Hij wilde vertrekken, hij moest — maar hij kon het nog niet doen, want het smeekende oog van zijn kind was op hem gericht, en die kleine handjes hielden hem vast.

Van buiten klonk het vroolijk spel zijner andere kinderen.

Hoe dikwijls had hij met innig genot naar dat blijgejoel en getier geluisterd, doch nu maakt het hem bedroefd.

Over alles lag thans voor zijn blik een waas van onuitsprekelijke weemoed.

Het afscheid was hem nooit zoo zwaar gevallen als thans — neen *nooit!*

Zijn oogen dwaalden van zijn kind naar zijn vrouw, en van zijn vrouw naar zijn kind.

Hij wilde haar troosten, maar de troost bestierf op zijn lippen.

Hoe zou hij ook troosten — was zijn hart niet verscheurd? Doch de kleine werd iets rustiger; het sloot de oogen en sluimerde in.

Jan Kloppers stond op.

„Moet het?” zeide Geertrui met moede stem.

„Ja,” zeide hij, „het *moet* — laat een Kaffer komen!”

Een der Kaffers kwam.

„Neem den Zwarte van den stal,” zeide Kloppers, „en zadel hem — vlug!”

In den hoek stond een geweer met den langen, blinkenden loop: daarnaast lag de bandelier.

Kloppers maakte zich nu snel gereed voor den krijgstoet. Geertrui hing hem den bandelier om de schouders.

De leeftocht voor eenige dagen — een stuk gerookt vleesch, eenige harde beschuiten, een zakje gemalen koffie en een builtje tabak — was spoedig gereed.

De Kaffer kwam terug en zeide: „Baas, de Zwarte is kreupel; hij heeft zich verrekt aan den rechter voorpoot.”

„Neem dan den Vos,” zeide Kloppers.

Zoo bracht de Kaffer den Vos, en Jan Kloppers ging naar buiten, waar zijn kinderen speelden.

„Nu Steven, jij bent het Roodbaatje,” ¹⁾ zeide Alexander, „en ik ben een Transvaalsche Boer, en nu willen we vechten.”

„Ik dank je lekker,” zeide Steven; „ik wil geen Roodbaatje zijn; ik wil niet op mijn lichaam krijgen.”

„Kom,” meende Cornelia wijsgeerig, „je moet niet zoo flauw doen, Steven; er moeten bij een oorlog toch twee partijen zijn — hoe kan er anders oorlog wezen?”

Nu zagen de kinderen hun vader naderen, en hij drukte die frissche, blozende gezichtjes aan zijn hart.

„Zult ge moeke goed gehoorzaam zijn?” vroegde hij met een week gemoed.

„Ja pa,” riepen ze in koor.

„En wanneer komt ge terug?” vroegde Hendrik, doch deze onschuldige vraag sneed hem door de ziel — was het zeker dat zij *ooit* hun vader terug zagen?

„En wat brengt gij ons mee uit den oorlog?” vroegde Kees.

¹⁾ Engelschman.

„Voor mij een geweer van de Roodbaatjes!” riep Alexander.
 „En voor mij een sabel!” riep Steven, „zoo'n mooie lange sabel, waarmee ik tijgers en leeuwen kan doodslaan!”

„En voor mij 'n mooie pop!” riep de kleine Sien.

„De Roodbaatjes zullen u toch niet doodschieten?” vroeg Hendrik.

„God in den hemel kan het verhoeden,” zeide Kloppers; „zult ge voor Pake bidden, dat geen kogel hem treft, mijn lievelingen?”

Doch bij dit woord van hun vader kwam er een plotselinge ernst op die vroolijke kindergezichten.

„Ja Pake, wij zullen elken morgen en elken avond onze knietjes buigen, en onzen Heere in den hemel bidden, dat Hij u beware!”

„Doe dat, mijn lievelingen,” zeide Kloppers, en hij kust hen tot een laatst vaarwel één voor één op den frisschen rozenmond.

Op dit oogenblik echter snelde Geertrui naar buiten en riep: „Ach Jan, Kareltje vraagt weer naar je!”

De bedroefde vader ging naar binnen.

„Pake, hier blijven,” fluisterde het kind, en zocht de hand van zijn vader.

Kloppers zette zich weer neer bij het ledikantje en nam de hand van den kleinen koortslijder in de zijne.

Nu was het kind weer bedaard.

Doch de plicht, de ijzeren plicht gebod.

„Geertrui!” zeide hij zacht — „het moet! het moet!”

Voorzichtig stond hij op, en maakte de kleine hand behoedzaam los uit de zijne.

Zwijgend nam hij afscheid van zijn vrouw. Het hart kan zoo vol zijn, dat er geen woord over de lippen kan.

Snel verwijderde hij zich, en hij zat reeds in het zaal, toen hij door de open deur weer het smeekend geroep hoorde:

„Pake, hier blijven!”

Neen, ze was niet uit te spreken, de pijn, die zijn hart verscheurde!

En een namelooze bitterheid steeg op in zijn ziel, en hij richtte den blik naar boven, en al bleven zijn lippen gesloten, in dien stommen blik naar boven, naar de hemelen, waar de Eeuwige en Rechtvaardige troont, lag een vreeselijke aanklacht tegen de politiek van Cecil Rhodes....

HOOFDSTUK XXXII.

Wat jaagt daar langs den heuvelrand
 In 't nachtelijk duister voort?
 De hoefslag van het snuivend paard
 Wordt wijd en zijd gehoord!
 In dichte drommen komen zij,
 Snel als de wervel, aan;
 De blanke loop der lange buks
 Blinkt in het licht der maan!

En sneller jaagt langs berg en dal
 De vlugge ruiterstoet,
 De stad des oproers in de flank,
 Den vijand tegemoet!
 Zij rijden tot de morgenster
 Verbleekt aan 's hemels trans;
 Zij rijden tot de dag hen groet
 In morgen-zonneglans!

't Is nacht.

Helder flonkeren de sterren aan den diepblauwen, Afrikaanschen hemel, en de maan, die boven de verre heuvelen uitkomt, hult het eindelooze veld in een waas van wit-zilveren licht.

Hoe stil het is — hoe vredig!

Alles slaapt; alles rust.

De boomen, hier en daar als eenzame schildwachten verspreid, werpen hun breede, donkere schaduw, en nauwlijks bewegen zij hun bladeren, alsof ze bezorgd zijn, om het vogelke te storen, dat in het kunstig nestje, tusschen hun takken, rust en slaapt.

En aan hun voet kabbelt de kleine beek, en droomt de blanke veldbloem, en de engel des vredes schrijdt met zachten tred en uitgespreide vleugels over het aardrijk heen.

Maar hoort ge daar niets?

't Was de nachtwind maar, die in het struikgewas ritselt.

Neen, 't is toch de nachtwind niet.

Het geruisch komt uit de verte, en het klinkt anders dan het geritsel van den wind in het gebladerte.

Het ruischt als het breken der golf tegen het zeestrand bij het opkomen van den vloed.

Leg uw oor op den grond; dan kunt ge beter luisteren!
 Het geluid komt al nader; nu dreunt het als het doffe
 getrappel van vele paardenhoeven in het lange Tamboekigras.

Zie, nu kan uw oog, bij het stralend licht der maan, de
 schaduw reeds onderscheppen, de reusachtige schaduw, die
 het geluid veroorzaakt.

Zij nadert snel — vol geheimzinnigheid — als op vleugelen
 gedragen!

Ge onderscheidt reeds de golvende manen, de blinkende
 geweerloopen, de strakke, ernstige gezichten!"

Zie, daar is ze, de schaduw! De vlakke dreunt en bonst
 onder den hoefslag van vlugge paarden!

Op zij, onvoorzichtige! Maak ruimte — of die vreeselijke
 schaduw gaat over u heen! Want zij buigt noch ter rechter
 noch ter linker zijde — zij gaat recht uit — onweers-
 staanbaar als de bergstroom, die van de hoogten neder-
 dondert....

Zie, daar is ze, de schaduw!

De troep is dicht aaneengesloten; de koppen der luid
 briesende paarden raken elkander.

Ontbloot uw hoofd, want wat u daar voorbij dreunt, is
 de trouwe, sterke Wacht, die het vaderland verdedigt in het
 uur van 't gevaar — het volk in de wapens!

En die daar, voor aan de spits, met dat ijzeren gelaat, is
 de bevelvoerder, en naast hem, op dien witten schimmel, met
 dat bliksemend oog, rijdt een grijze Voortrekker!

En in het midden van den troep wappert, in de gespierde
 vuist van een krachtigen ruiter, de oude Boerenvlag!

En hare banen ruischen in den nachtwind, en ruischen en
 bruischen het lied van vrijheid en recht.

Reeds is de ruiterstoet voorbij.

Als een vluchtige, geheimzinnige schaduw, zooals hij kwam,
 verdwijnt hij: de vlakten over, zonder ophouden, zonder rust.
 Hij glijdt de heuvelen op en de heuvelen af, langs kloven en
 afgronden, de rivieren door!

Niets, dat die schaduw keert.

En snel gaat zij als de jachthond, die den reebok vervolgt,
 als de wervelwind, die over de daken giert, als de zeilende
 wolk in het onmetelijk luchtruim....

Nu ziet ge niets meer dan een stip, en de stip lost zich
 op in de opstijgende dampen, en alles is voorbij.

Ge hoort niets meer dan het gekabbel van het beekje en het ruischen van den nachtwind in het loover der struiken — het visioen is voorbij.

Maar 't was geen visioen.

De man met dat ijzeren gelaat was de Kommandant, en die grijsaard op den witten schimmel de oude Kloppers, en zijn zoon Jan hield den vlaggestok omklemd met zijn sterke vuist.

„Van de snelheid onzer paardenhoeven hangt het lot af van ons volk,” had de Kommandant gezegd, en de Boeren hadden de sporen diep ingedrukt in de zijden hunner paarden.

HOOFDSTUK XXXIII.

Het was reeds dag, de eerste dag van het nieuwe jaar, toen de ruitersstoet den weg naderde, dien Jameson vermoedelijk zou passeeren op zijn tocht naar Johannesburg.

Frits Jansen, die zich bij het kommando had aangesloten, reikhalsde, alvorens hij in den oorlog ging, naar een verzoening met zijn vader, en daar de afstand, die hem van Waterfontein scheidde, thans niet groot meer was, vraagde hij aan den Kommandant voor eenige uren verlof, om te Waterfontein afscheid te nemen.

Na hetgeen Frits Jansen voor het vaderland had gedaan, kon de Kommandant dit verzoek niet weigeren, en den teugel wendend, reed de jonge Boer nu zijwaarts af naar de ouderlijke woning. Nauwlijks een uur later kreeg hij reeds het nieuwgebouwde huis in 't gezicht.

Hoe klopte zijn hart, toen hij in de verte de hooge boomen zag en de breede, lange oprijlaan!

Hij zag de beesten en schapen van zijn vader grazen tegen de heuvelen aan, en hij kon zelfs sommige ossen, zooals Rooiland, Bontberg en Witvoet, onderscheiden.

De Kaffers in het veld moesten hem echter hebben herkend, want met de hand boven de oogen naar den vreemden ruiter sturende, maakten zij gebaren vol verwondering.

Waarom verwonderen zij zich toch?

Ach, de verwondering van deze schepsels was wel een bewijs dat de klove diep was, die hem scheidde van zijn vader.

Doch was zijn vader nog thuis? Of had hij van den inval al gehoord, en was hij reeds vertrokken naar het oorlogsveld?

Juist kwam een Kaffer hem tegemoet, maar het was voor Frits Jansen een wreede teleurstelling, van dezen te hooren, dat zijn vader reeds heden morgen met zijn broeders, die te Waterfontein op bezoek waren, weggereden was in den oorlog.

Tante Martje stond op het erf voor het huis, toen Sultan, dien zij eenige brokken brood toewierp, met vroolijk geblaf en groote sprongen wegijlde.

„Wat de hond toch hebben mag? dacht zij en opkijkend zag zij in de oprijlaan den ruitser naderen.

Zij herkende hem onmiddelijk, en met een juichkreet liep zij hem te gemoet.

Hij sprong van het paard in de armen van zijn moeder.

„Frits, mijn kind, mijn lieveling!” riep ze, hem kussend; „kondt ge het in Rhodesia niet meer uithouden? Ik dacht het wel, ik dacht het wel!”

„Maar Vader is vertrokken,” zeide Frits Jansen, en de vreugde des wederziens werd voor hem getemperd door deze groote teleurstelling.

„Vier uren geleden is uw vader vertrokken,” zeide tante Martje zacht.

„En onverzoend!” klaagde Frits.

Zijn moeder wist niet, wat zij daarop zou zeggen, en was evenzeer bedroefd.

Frits staarde naar het nieuwe huis.

„Is Eliëzer nog niet terug?” vroegde hij.

„Neen — hebt gij hem gesproken?” was de wedervraag, terwijl het oog van tante Martje vol spanning rustte op haar kind.

Hij knikte bevestigend.

„Ik ontving verleden week een brief,” hernam zij, dien gij schreeft na uw ontmoeting met het meesterke.”

„En wat heeft Vader van mijn brief gezegd?” vroegde Frits met bewogen stem.

Ach, waarom vraagde hij dat!

Kon zij haar zoon in dit aandoenlijk oogenblik, nu zij

hem weer drukken mocht aan het moederhart, de volle waarheid zeggen? Kon zij hem zeggen, dat zijn vader den brief voor een grooten leugen — hield?

Neen, zij kon het evenmin doen als dat zij toornen kon op haar man, die door een vreeselijke vergissing rotsvast geloofde aan de schuld van zijn eigen kind.

Zij gaf geen antwoord op de vraag van Frits, doch hij begreep met smart, dat geen antwoord ook een antwoord was.

„Frits,” zeide zij eindelijk, „is de werkelijke brandstichter thans ontdekt? Is de zaak tot klaarheid gekomen? Is het vreeselijk raadsel opgelost?”

„Ja,” antwoordde hij, „Jack Williams moet de brandstichter zijn.”

„Heeft hij bekend?”

„Neen,” zeide Frits op kalmen toon, „maar ik kan bewijzen, dat *ik* het niet heb *kunnen* doen. Vrouw Williams weet het, dat ik mijne kleeding, waaraan Eliëzer mij meende te herkennen, ten haren huize heb verwisseld tegen eene militaire uniform. Zij is mijn getuige.”

Het was tante Martje vreemd te moede.

Gisteravond had zij met haar man nog gesproken over Frits, doch hij had ten slotte met strengen blik en harde stem gezegd: „Hij is de brandstichter — noem zijn naam niet meer!”

En hier was nu Frits, en hij kon getuigen noemen!

Maar helaas, nu was alles te vergeefs, want Reinard Jansen was reeds ver weg, en nog van daag — *van daag!* — kon de onvermijdelijke botsing met Jameson's troepen plaats hebben.

Onverzoend was Reinard Jansen in den oorlog getrokken, en zij wist dat het oubarmhartige Maxim van Engeland het leven der menschen afsnijdt als rijp gras . . .

Zwijgend gingen moeder en zoon naar binnen, waar de zusters hun broeder reeds tegemoet kwamen, en op verrasten, vroolijken toon riepen: „Wees welkom, Frits, wees welkom, en een gelukkig nieuwjaar!”

En de liefde en de hartelijkheid, waarmede moeder en zusters hem ontvingen, verkwikten de ziel van Frits Jansen.

Frieda nam hem het geweer af, en Lucie den bandelier.

„Dat is jouw geweer toch niet?” vroegde Frieda.

„Neen,” zeide Frits, „het is van Oom Kloppers. Het mijne is achtergebleven in Rhodesia.”

En nu vertelde hij op zijn eenvoudige, onopgesmukte

manier de lotgevallen zijner laatste dagen, den vreeselijken rit op leven en dood en den ontzettenden sprong over den gapenden afgrond.

En vol aandacht en aandoening zaten de huisgenooten te luisteren, en moeder Jansen hield de handen van haar wakkeren jongen in de hare, en staarde hem aan met vochtige oogen.

Ach, had Reinard Jansen er bij gezeten. Hoe zou hij aan de onschuld van zijn zoon hebben geloofd! Hoe zou zijn oog bij het verhaal der stoute daden van zijn kind hebben geschitterd van vreugde en glorie!

Hoe zou hij zijn moedigen jongen aan het hart hebben gedrukt, en hoe zou alle toorn en bitterheid zijn verzonken in een zee van eeuwige vergetelheid!

„Zijn de Kaffers rustig?” vraagde Frits.

Hij bedoelde de honderden Kaffers, die in een naburige goudmijn werkten.

„Zij hebben gisteren het werk gestaakt,” zeide tante Martje, „maar uw vader is gisteren avond nog laat naar hun woningen gesloopen, en heeft geen onraad bespeurd.”

„Als ze maar niet door de Engelschen worden opgezet,” meende Frits.

„Uw vader vreesde het!”

„Blijf hier,” zeide Lucie, „om ons te beschermen!” doch Frits Jansen schudde het hoofd.

„Een overwinning op Jameson is de beste bescherming,” zeide hij, „maar die overwinning moet volkomen zijn en vernietigend!”

Hij keek naar de klok.

„Hoe lang zult ge hier vertoeven?” vraagde tante Martje, die wel begreep, dat haar kind niet zou blijven

„Een uur,” zeide hij, maar zijn moeder smeekte: „Twee uur.”

„Nu dan,” meende hij met een zweem van zijn oude vroolijkheid, „we zullen het verschil deelen: anderhalf uur.”

Zoo bleef hij dan anderhalf uur, en al verliepen ze snel, het waren toch kostelijke oogenblikken. En al had Frits Jansen zijn vader niet ontmoet, het trouwe moederhart blonk hem tegen uit de oogen van tante Martje, en het schonk hem troost, moed en hoop, en volle vergiffenis voor de vreeselijke dwaling, die hem van de zijde der Boeren in de gelederen van Rhodes' aanhangers had gedreven.

Doch toen anderhalf uur was verstreken, wilde moeder Jansen haar kind ook niet langer houden. Wel was het hard, om haar kind, dat zij pas had terug ontvangen, weer af te staan, blootgesteld aan de slagen van den verderfengel, die oorlog wordt genoemd; maar zij deed voor Jan Kloppers niet onder in plichtsgevoel en vaderlandsliefde, en al was haar toestand zoo geheel anders dan die van Lena Marling, Lena's woord kwam ook over haar lippen: De Heere zal het voorzien!"

En zoo nam zij afscheid van haar zoon, doch op dit oogenblik kwam de oude, knagende pijn bij Frits Jansen weer boven.

Onverzoend met zijn vader! — het stond weer met vlam-mende letteren voor zijn oogen.

Een verworping was hij! een ellendeling! een gevloekte! want hij had geheuld met de vijanden zijns volks!

Raadde de blonde Frieda zijn gedachten?

Zij nam zijn gelaat tusschen haar handen en zeide vol deernis: „Neen, broeder, zoo laten wij u niet gaan!"

Zij zette zich voor het orgel, en als een bede naar boven rees uit den mond van moeder en zusters het aandoenlijk psalmlied:

»De Heer zal u steeds gadeslaan.
Opdat Hij in gevaar
Uw ziel voor ramp bewaar!
De Heer, 't zij g' in of uit moogt gaan,
En waar g' u heen moogt spoeden.
Zal eeuwig u behoeden!"

Doch Frits Jansen hief zijne stem op en weende.

De jonge ruiter zat in het zaal, en reikte moeder en zusters voor den laatsten keer de hand ten afscheid.

Een schaar duiven streek neer op het dak, en wijd, wijd uit de verte kwam een doffe slag als het rommelen van den donder.

Verwonderd keek tante Martje naar de lucht en zeide: „Hoe vreemd! Het begint te onweeren, en ik zie geen onweerswolken!"

Er volgde nog een slag en nog één, harder dan zoo even, en deze slagen schenen bij Frits een even plotselinge als wonderbare verandering te veroorzaken.

Zijn wangen begonnen te gloeien, en zijn oogen stonden star in de richting, van waar de slagen kwamen.

„Begrijpt gij het, Frits?” vroegde tante Martje.

„Ja,” zeide hij met luide stem, „ik begrijp het. Dat is niet de donder van het onweer, Moeder, maar de donder van het Engelsche geschut. Het kanon van Engeland roept mij, en — dood of levend! — ik zal den blaam uitwischen, die door mij op den smetteloozen naam der Jansens is gebracht!”

Het was een aangrijpend tooneel: die krachtige jongeling in den vollen bloei zijner jaren, op den vurigen, trappelenden, koolzwarten hengst, gereed om zijn leven te geven voor de vrijheid van zijn volk, en naast hem die bedroefde moeder en die schreiende zuster!

Nog hield Frits Jansen zijn paard in, en een plotselinge ontroering gleed over zijn edel gelaat.

„Hebt gij mij nog iets te verzoeken?” vroegde tante Martje.

Hij boog zich voor over en fluisterend kwam het over zijn lippen: „Moeder, moederke, bid voor mij!”

Toen zette hij zich vast in het zadelsel, drukte de sporen in de zijden van zijn vurig ros, wuifde met de hand en snel vloog hij als een pijl uit den boog, den oorlog tegemoet en den donder van den slag....

Doch tante Martje zocht haar kamerke op, want haar hart was vol. En evenals Hanna hare ziel uitgoot in den tempel voor God, stortte moeder Jansen haar hart met al zijn angst en vreeze uit voor den Heere.

HOOFDSTUK XXXIV.

Het werd namiddag, toen Eliëzer terug kwam van zijn tocht naar Rhodesia.

Veel nieuws kon hij niet mededeelen, want het belangrijkste wist tante Martje reeds uit den mond van haar zoon, en zeker ware hij reeds eerder thuis geweest, had hij niet een vriend der Jansens meegebracht.

Deze vriend was het meesterke, die door tante Martje

werd ontvangen met de liefde, waarmede zij haar eigen kind zou ontvangen.

Het was geen wonder, dat het meesterke het niet meer uit kon houden in Rhodesia. De grond brandde onder zijn voeten, sinds hij wist, dat Frits was gedeserteerd. En de boer, bij wien hij huisonderwijzer was, gaf hem gaarne verlof, om te vertrekken, daar hij blind was voor de kostbare parel, die verborgen lag in deze nietige schelp.

Het meesterke was dus meegekomen, om Frits te helpen, zonder een flauw besef te hebben, *of* en *hoe* hij Frits Jansen zou kunnen helpen.

Hoe was toch alles zoo gejaagd en gehaast op dezen dag!

Frits zocht zijn vader op Waterfontein, en hij kwam te laat; het meesterke zocht Frits en kwam evenzeer te laat.

Ver, ver weg echter klonk, dof en dreigend, de donder van het kanon, en voor haar geestesoog zag moeder Jansen haar man en hare vijf zonen worstelen tegen dat overmachtig geschut....

Maar hoe *stond* het met het gevecht?

Niemand, die het wist!

Nu en dan kwam langs den heirweg een eenzame Boerenkrijger voorbij, wuifde met het geweer en sloeg de richting in naar Krugersdorp.

Doch van Krugerskorp kwam niemand.

De zon brandde met gloeiende stralen boven Waterfontein, en toch kon tante Martje het in huis niet uithouden. Haar hart werd geslingerd en beefde als een riethalm, wanneer er de wind over heen gaat.

Het meesterke had rust genomen, want hij was dood op van de lange reis, doch na eenige uren verkwikkenden slaap was hij weer opgestaan en zeide tot moeder Jansen: „Tante Martje, ik ga met Eliëzer naar het slagveld.”

„Gij?” vroegde tante Martje vol verwondering; „gij zijt te bang, om een geweer af te schieten, en wilt gij naar het slagveld?”

„Ja,” zeide hij kalm, „ik ga.”

„En ik ben ook niet bevreesd,” voegde hij er aan toe, „want gij weet toch ook wel, dat de liefde de vrees buiten drijft.”

„En wat wilt ge er doen?” vroegde tante Martje, den zwakken jongeling aankijkende.

„Ik wil Frits zoeken; zien, of hij niet gekwetst is, en hem helpen, als ik kan.”

„In het gewoel van het gevecht?”

Hij knikte.

„En waarom mijnen man niet?” vroegde zij plotseling.

„Ik moet Frits zoeken,” zeide hij bepaald. „Frits en niemand anders. Ik word er toe gedrongen.”

Had hij een openbaring gehad, of dreef hem dat geheimzinnig voorgevoel, dat wij niet kunnen verklaren, en dat toch onze daden bepalen kan?

„Ga dan, en de Heere zegene u in uw edele taak,” zeide tante Martje bewogen.

De muisvale poney was gauw getuigd, en terwijl het meesterke zijn paard besteeg, was Eliëzer gereed te voet mee te gaan.

En wanneer men mij nu vraagt, bij wien de edelsteen der liefde helderder flonkerde: bij dien tengeren blanke met die zachte, weemoedige uitdrukking op het gelaat, of bij dienforsch gebouwd, zwarten zoon van Zoeloeland met die donkere, fonkelende oogen, dan moet ik het antwoord schuldig blijven!

Het ging tegen den avond, en de zon neigde reeds diep naar het westen, toen moeder Jansen weer op den uitkijk stond, en zij twee ruiters uit de richting van Krugersdorp zag naderen.

Zij reden hard; hun paarden waren met zweet bedekt.

De kleinste droeg den rechterarm in een doek, en de andere had zijn hoofd omwonden, terwijl een groote bloedvlek zichtbaar was op zijn wang.

Zij reden recht op moeder Jansen aan, doch hielden, bij haar komende, hun paarden in.

„Wie zijn jullie?” vroegde tante Martje.

„Geblesseerden van het Boerenkommando bij Krugersdorp,” zeide de grootste, wiens hoofd omwonden was, „en wij zijn door den Kommandant op kondschap uitgezonden, waar onze kanonnen toch blijven. Hebt ge niet wat te drinken, Nicht — wij hebben dorst!”

„Van Krugersdorp!” riep tante Martje, en haar hart sloeg hoorbaar: „hoe staat het met het gevecht?”

„Tot nog toe zijn de Engelschen door onze linie niet heen,” zeide de grootste.

„En ze komen er ook niet door,” zeide de kleinere, terwijl hij zich op de tanden beet van pijn, want de kogel scheen het been geraakt te hebben.

„Twee en een half uur hebben de Engelsche kanonnen en

maxims aan één stuk op ons geschoten en de klippen bont en blauw gebeukt, waarachter wij lagen," zeide de grootste.

"Hebt gij ook iets van de Jansens gehoord?" vroegde tante Martje met een bevend hart.

"Van de Jansens?" zeide de grootste nadenkend. "Ik heb van een Frits Jansen hooren spreken — alle respect voor dien jongen man! — hij heeft zich kranig gehouden."

"'t Is mijn zoon," zeide tante Martje; "hoe is het met hem?"

"Toen ik over hem hoorde spreken, was hij nog ongekwetst. Maar 't is een kerel, moeder Jansen, ge moogt trotsch op hem zijn. Zoodra hij op het slagveld aankwam, heeft hij tot den Kommandant gezegd: „Dat maxim ginds hindert ons — ik zal het tot zwijgen brengen!" En dwars door den kogelregen is hij heengegaan, en heeft zijn woord gestand gedaan!"

Doch bij deze woorden kwam een gewaarwording op bij tante Martje, die zij niet beschrijven kon.

Was het angst voor het doodsgevaar, dat haar zoon had getrotseerd, of moedertrots over zijn heldenmoed?

Zij wist het niet — zij was vol vreeze en vreugde!

Intusschen naderde Frieda met twee tot aan den rand gevulde bekers.

"Brengt ge wijn?" vraagden de Boerenkrijgers.

"Voor onze helden wijn, en voor de Engelschen water," zeide Frieda, en in lange, gulzige teugen dronken de gekwetsten de bekers leeg.

Toen dankten zij voor de genoten vriendschap, groetten het gastvrije Waterfontein en reden snel weg.

Maar moeder Jansen staarde hen na en zeide: „Welk een dag! Welk een nieuwjaar!"

Ja, welk een nieuwjaar!

Zoo'n nieuwjaar had de jeugdige Zuid-Afrikaansche Republiek nog nooit beleefd.

De Kommandant-generaal had het volk in alle richtingen te wapen geroepen, en met luidē kreten van geestdrift was aan die oproeping gevolg gegeven.

Geen spoor van aarzeling of weifeling was er te ontdekken.

Van alle kanten kwamen de Boeren aanzetten op hun taaie, vlugge paarden, om Pretoria, den zetel van het

gouvernement, tegen een onverhoedschen aanval uit Johannesburg te dekken, de grenzen, waar nieuwe invallen dreigden, te beschermen, of om naar het Zuiden te trekken, Jameson tegemoet.

Er waren Boeren, die zich niet den tijd hadden gegund, om proviand mee te nemen op den tocht; anderen waren bij het hooren der tijding zoo van tafel te paard gesprongen; sommigen kwamen zonder zadel. Doch allen hadden een geweer, kruit en lood, een vluggen klepper onder de knieën, en een hart, dat brandde van verlangen, om den verraderlijken aanval te wreken.

Intusschen verloor Paul Kruger geen oogenblik zijn koelbloedigheid en vastberadenheid.

In den stal stond zijn gezadeld paard, en in den hoek van zijn arbeidsvertrek zijn geladen geweer.

En was aan de Engelschen de overrompeling van Pretoria gelukt, en waren zij zijn voordeur binnengestormd, om hem, den gewichtigsten man van den staat, gevangen te nemen, hij zou zijn geweer hebben genomen, den eerste den beste, die het dorst bestaan, aan hem de hand te leggen, hebben neergeschoten, en door de achterdeur zijn gevluht. En hij zou de Boeren hebben aangevuurd in hun strijd voor vrijheid en recht, en zoo hij voor zijn volk de overwinning niet had kunnen behalen, hij zou met dat volk in eere zijn ondergegaan . . . .

't Is waar, Cecil Rhodes had bij den beraamden inval in het Transvaalsche grondgebied gerekend op de betreurenswaardige staatkundige en kerkelijke geschillen in den boezem van het Transvaalsche volk, doch hij had buiten den waard gerekend, want toen de inval geschiedde, verdween alle twist en tweedracht als nevel voor den glans der middagzon!

Het was een eenig volk geworden, een volk van broeders, en de leuze: „Één voor allen en allen voor één!” was weer in eere hersteld.

Op het kerkplein te Pretoria ontmoetten elkander twee bejaarde Boeren die reeds lang door onderlinge partijschappen waren verdeeld. Jameson's inval had hen naar de wapens doen grijpen, en terwijl de grijskoppen elkander eenige oogenblikken vorschend in de oogen hadden gestaard, gaven zij elkander de hand, en de ééne zeide: „Wij hebben elkander in geen drie jaar gegroet van wege de kerkelijke kwestie, maar thans zijn wij weer één, broeder, want de onafhankelijkheid van ons land loopt gevaar.”

Men zou honderden van die voorbeelden kunnen aanhalen;
ze grepen overal plaats.

Het vuur der vaderlandsliefde verteerde allen haat en
bitterheid, en schouder aan schouder trokken de Boeren op
— in het gelid —! voor vrijheid en recht —!

HOOFDSTUK XXXV.

»Halt!» roept de dappre Kommandant:
»Stijg af! 't Geweer ter hand!
Wij strijden heden voor 't recht
Van 't dierbaar Vaderland!»
Gij vraagt: »Wie is die ruitstoet?»
Reeds antwoordt hun geweer!
Reeds legt het wreekend Boerenlood
De trotsche Britten neer!

Wel dondert het Maxim-kanon
de Boeren tegemoet,
Doch hun geled'ren wanklen niet,
Hij wankelt niet, hun moed!
De zon ze stijgt, de zon verdwijnt,
Nog altoos woedt 't gevecht,
Maar toen de nieuwe morgen kwam,
Toen werd de strijd beslecht!

God zelf had in der Boeren hart
Een stalen moed gewekt.
En hen in 't heetste van 't gevaar
Als met een schild gedekt!
Vernietigd was het Britsch geweld
Met al zijn wapenpraal,
En over 't veld der dooden woei
De Vierkleur van Transvaal!

Maandag 30 December 's namiddags vijf uur ontving
Kommandant Cronjé, wien wij gaarne de hulde brengen,
dat hij een der wakkerste en bekwaamste bevelvoerders is
der Zuid-Afrikaansche Republiek, per expresse bestelling
uit Potchefstroom in zijn landelijke woning het verrassende

bevel, om zich onmiddellijk gereed te maken, om Jameson's troepen te keeren.

Cronjé is een geboren strateeg, en hij vermoedde onmiddellijk, dat de Engelschman gezocht moest worden in de richting van Krugersdorp. Hij liet dus de burgerwacht opkommandeeren naar Ventersdorp, en vertrok met zijn vier zonen den volgenden morgen te vijf uur naar Ventersdorp, dat na een harden, zesurigen rit te elf uur in den voormiddag werd bereikt. Hier waren reeds 70 gewapende Boeren verzameld, en werd de rit onmiddellijk voortgezet, totdat men des namiddags drie uur Mooirivier bereikte. Om zes uur 's avonds werd de tocht opnieuw aanvaard, en terwijl den ganschen nacht werd doorgereden, bereikte Cronjé met zijn manschappen bij het kriecken van den eersten dag van het nieuwe jaar, na twintig uren in het zadel te hebben gezeten, aan de spits van 250 Boeren Krugersdorp.

Het was een geduchte krachtsinspanning geweest, maar de Kommandant smaakte, nu hij den hoogsten heuvel bij het Krugersdorper spoorweg-station beklom, om den omtrek op te nemen, ook de voldoening, dat hij Jameson was voor geweest. En nu eerst gaf hij aan zijn manschappen, die er wel behoefte aan hadden, verlof om af te zadelen en uit te rusten.

Doch zelf gunde de dappere bevelvoerder zich nog geen rust. Hij telegrafeerde naar Pretoria zijn aankomst, gaf de richting op waar volgens de laatste rapporten Jameson moest zijn en verzocht om artillerie.

Om negen uur van den nieuwjaarsmorgen stelde Cronjé de slagorde op, en nam een zeer geschikte positie in op een half uur afstands ten westen van Krugersdorp, terwijl Kommandant Malan van Rustenburg, na eene rit, die voor dien van Cronjé niet onder deed, met 250 man, en Kommandant Potgieter van Krugersdorp met 100 man kwamen opdagen, en aan het kleine legertje van Cronjé een zeer welkome versterking boden. Nu kon men de lijn der verdediging uitbreiden, en terwijl de Boeren zich in groepen verdeelden, achter heuvels, in slooten, tusschen klipwallen stelling namen, waren de Engelsche troepen genaderd.

Jameson waande zich van de overwinning zeker.

Zijn laatste halteplek vóór Krugersdorp was Rietspruit, bij een winkel. De geheele voorraad eet- en drinkwaren werd opgekocht, en Jameson zeide heel bedaard tot den winkelier, die om betaling vroeg: „Stuur je rekening maar

aan Dr. Jameson te Johannesburg. Daar zal ik morgen zijn na eerst een paar schermutselingen met de Boeren gehad te hebben, want ik ga den weg voor mij schoonvegen."

Vol zelfvertrouwen trokken de troepen nu op Krugersdorp los, en terwijl Jameson de burgerij liet waarschuwen, vrouwen en kinderen te verwijderen, want binnen een half uur zou hij het dorp bombardeeren, opende hij 's middags te drie uur het vuur uit zijn grof geschut.

Het eerste schot was te kort; het tweede ging veel te ver, doch de derde bom ontplofte in de gevaarlijke nabijheid van een ammunitiewagen, waar Boeren bezig waren, zich van patronen te voorzien, doch niemand huiner werd gekwetst.

"Sommige huizen," schreef een ooggetuige, "waren liederlijk vol gaten geschoten door die bom. Hier zien wij de hand van God; de kogels gaan in de huizen, maar niet in de Boeren."

Frits Jansen was op het oorlogsterrein aangekomen, en wendde zich naar een vallei, waar een stoet Boerenpaarden schuilden onder de hoede van twee Boeren.

De scherpe knal van het geweer vermengde zich met den luiden knal van het kanon.

"Hoe staat het?" vroeg Frits Jansen.

"De Maxims zijn gevaarlijke dingen," zegt de jongste der twee Boeren; "onze manschappen kunnen niet dicht genoeg bij den vijand komen; wij moesten ook kanonnen hebben."

"We zullen ze ook zonder de kanonnen wel klein krijgen," zeide de oudste, die een wild geworden paard trachtte te bedaren. "Stil paardje — we hebben ze zonder kanonnen wel van den Amajuba gehaald — sta dan, bruine!"

Frits nam het geweer van den schouder, en spoedde zich naar een wal van harde klippen, waar achter zich een groep Boeren had vastgezet. Hij voegde zich bij hen, schoof den eersten scherpen patroon in den loop van het geweer, en staarde vol aandacht over het slagveld.

Het was een snikheete dag, zonder wind, en grijze kruitwolken dreven langzaam omhoog.

De Maxims waren nog in volle werking, doch plotseling verstomde het kanonvuur, en een afdeling cavalerie ging

gevolgd door een Maxim, met het blanke wapen los op een Boerenstelling, bezet door manschappen van Kommandant Malan.

Nóg was het stil achter de bruine heuvelen, maar onverhoeds werden de breedgerande Boerenhoeden zichtbaar, kleine rookwolkjes teekenden zich boven den top der hoogten, en de korte, scherpe knal van het Boerengeweer werd gehoord.

Ruiters waggelden op hun paarden of stortten voorover uit het zaal; gewonde paarden steigerden wild omhoog, en de schitterende rusterstoet holde, door de Boerenkogels achtervolgd, in schromelijke verwarring terug.

Het Maximkanon werd achtergelaten, doch later door de Engelschen teruggehaald. Een ongeduldige Boer had tot Cronjé, den Kommandant, gezegd: „Laat ons dat Maxim pakken,” en Cronjé had bedaard geantwoord: „De springbok is reeds gekwetst; hij moet van zelf in onze handen vallen, heb maar geduld, ouwe!”

Een nieuwe afdeeling cavalerie stormde thans voorwaarts, doch in een andere richting, om den ijzeren gordel te breken, door een paar honderd Boeren gespannen. Zij trokken recht af op de verschansing, waarachter Bodenstein met zijn burgers stelling had genomen, doch deze afdeeling werd volkomen vernietigd. Niemand keerde terug. Wat niet sneuvelde, moest zich overgeven.

Hier was het, dat een Transvaalsche Boer, (genaamd Jakobs), door barmhartigheid gedreven, een gewonden Engelschman laafde met water uit zijn veldflesch, doch door dezen man werd doodgeschoten. Een andere Boer, die het zag, joeg toen in zijn verontwaardiging den Engelschman een kogel door het hoofd.

In begrijpelijke spanning was Frits Jansen deze tooneelen met zijn oogen, zoover als hij het waar kon nemen, gevolgd, en met een luid hoera bemerkte hij, dat de vijand na deze mislukte cavalerie-aanvallen was genoodzaakt, om zijn oorspronkelijke richting op te geven en naar het zuid-oosten af te deinzen.

Doch hij keerde de Boeren, die hem wilden achtervolgen, op door het vuur van vier Maxims.

De Kommandant was nu in de nabijheid gekomen van den klipwal, waar Frits Jansen zich bevond.

„Hoe jammer,” zeide hij, „dat er onze kanonnen nog niet zijn; dat ééne Maxim daar links vooral hindert ons geweldig.”

Frits had die woorden gehoord, en richtte zich op van achter de klip.

„Dat Maxim zal ik het slot op den mond leggen, Kommandant,” zeide hij vastberaden.

De ervaren bevelhebber schudde het hoofd.

„’t Is haast niet te doen,” zeide hij.

„Ik zal het wagen,” meende Frits.

„De Maxims vegen het veld schoon als de bezem den dorschvloer,” zeide de Kommandant.

„Niet elke kogel treft,” zeide Frits bedaard.

„Ik mag zoo’n jeugdig leven niet prijsgeven aan een bijna onvermijdelijke dood,” zeide de Kommandant, terwijl zijn oog vol deelneming rustte op de frissche krachtige gestalte van den jongen krijger.

„Ziet u die sloot?” vroegde Frits.

De Kommandant knikte bevestigend.

„En dien klipstapel daarginds?” vroegde Frits, de hand uitstrekkend.

„Ik begrijp u,” zeide de Kommandant. „Door de sloot komt ge nog wel heen, dat geloof ik ook, maar of gij de klip kunt bereiken van uit de sloot, dat is de vraag.”

„Ik zal het onderzoeken,” zeide Frits.

Er lag geen zweem van grootspraak in die woorden, doch vrees evenmin.

„Nu, ge moet het zelf weten,” meende de Kommandant, wien de gedachte begon te bekooren, dat het brutale Maxim tot zwijgen zou worden gebracht.

„Ik *zal* het weten,” zeide Frits met moedige stem, en over den beschermenden klipwal heenspringend, dook hij weg, plat op zijn buik, in de sloot, die als een soort loopgraaf in schuine richting naar het Maxim liep.

Als een slang sloop hij vooruit, tot hij de klip, die hem als dekking moest dienen, tot op vijf pas was genaderd.

Nu wachtte hij een oogenblik.

Een regen van kogels hagelde over het veld.

Ja, ’t was een gevaarlijk stuk werk.

Langzaam, voorzichtig dook hij op uit de sloot, en met den sprong van een panter wierp hij zich achter de klip.

Hij haalde ruim adem.

Geen kogel had hem getroffen; zelfs geen schram had hij opgelopen.

Dat meende hij ten minste. Daarom verwonderde hij zich te meer, dat hij bloed bespeurde op zijn jas.

Hij betastte zijn hoofd, zijn lichaam en stroopte zijn armen op. Een schampschot had zijn linker voorarm geraakt.

„Een veeg van het vel,” dacht hij, voorzichtig over den klipstapel heenglurend naar dat moordwerktuig daar voor hem, dat Maxim wordt genoemd.

O hij kende het wel; hij was met de constructie volkomen op de hoogte.

Dat is de lange, bronzen loop, en *dat* is de pantserplaat, waarachter gedekt de artillerist zijn vreeselijk werk kan uitvoeren. Onder den vuurmond, in de kist, liggen opgevouwen banden, waarvan elke band 300 of meer scherpe patronen opneemt. Het einde van den band wordt in een sleuf van het kanon gebracht, en één druk op den dubbelen knop van den drukstang is voldoende, om het vernielende vuur te openen.

Daar achter die pantserplaat voelt de artillerist zich zoo veilig als de Boer achter zijn klipwal, maar Frits Jansen zal hem bewijzen, dat de Transvaalsche scherpschutter den doodelijken kogel door het kleine ronde kijkgat der pantserplaat weet heen te schieten.

Frits Jansen onderzoekt nog eens zijn Henri-Martini-geweer, meet op het gezicht nauwkeurig den afstand — zooveel meter — en stelt het vizier.

En nu ligt hij achter de klip in hinderlaag als de jager, die loert op het wild, en al zijn kracht schijnt zich samen te trekken in dat speurend, flikkerend oog en in dien vinger aan den trekker van het geweer, en nu en dan wordt een klein, nietig rookwolkje zichtbaar boven de klip, en tuimelt een artillerist, als door den bliksem getroffen, tegen den grond.

Vijf artilleristen liggen dood neergestrekt bij het kanon, en niemand wil de zesde zijn.

Frits Jansen heeft zijn woord gestand gedaan: hij *heeft* het Maxim een slot op den mond gelegd, maar een der Engelsche officieren, die het Maxim nadert, wendt zich met een streng gelaat tot eenige manschappen, die plat op den buik achter den vuurmond liggen.

„Waarom vuurt ge niet?” roept hij woedend. „Merkt ge dan niet, ezels, dat de Boeren beginnen op te dringen aan dezen kant?”

„Me dunkt, luitenant,” zegt één der manschappen, „dat wij ons daggeld van daag al zuur genoeg hebben verdiend. Daar achter dien grijzen klipstapel zit een scherpschutter,